

KULT* INO

budte v obraze

1000 MILES
OČIMA
ÚČASTNÍKA

**VĚDA
& VÝZKUM:**
Žijeme v Matrixu
nebo ne?

ROZHOVORY:

Vítězslav Beran
proděkan VUT Brno

Tomáš Krákora - Kraken
bushcrafter

Natálie Stoupalová
pivotka BK Žabiny

MICHAL VIEWEGH:

„I bez
Hemingwaye
se dá prožít
hezký život“

BUĎ GEJMR!

24. 8. — 24. 9. 2023

Přijď do **Olympie** na nadupaný festival videoher.

Hrajeme každý den!

Čekají tě současné herní hity i virtuální realita.

Game Now!

Sleduj www.olympia-centrum.cz

GAME
NOW2

Olympia
BRNO

JAZZ
FEST
BRNO
2023

JAZZFESTBRNO.CZ

ONDŘEJ PIVEC

GREATEST HITS 4000

3. 10. Divadlo Husa na provázku

generální
partner

ERSTE
Premier

hlavní
partneři

OK
HOLDING

čepi

hlavní partner
podzimní části festivalu

SKUPINA ČEZ

generální
mediální partner

Česká televize

KŘEST
DESKY
BIVAK
RECORDS

Doporučujeme

2 ROZHOVOR

Drtivá většina návštěvníků k nám chodí za inteligentní zábavou

Ředitel „stroje na zázraky“ Jiří Dušek stojí v čele Hvězdárny a planetária Brno již patnáct let.

20 VZDĚLÁNÍ

Škola základ života

Přiznejte si, kdo na školní docházku v dětství nenadával? Na onu „zatravčovanou“ Marii Terezii, která ji zavedla.

28 KNIHY

Přílišná korektnost v literatuře, nebo již cenzura?

Zdá se, že se tento „trend“ prozatím výrazněji promítl pouze do děl zahraničních autorů, ovšem to obavy ze zásahů do textu známých a klasických románů nezmenšuje. Naopak.

38 FILMY

Slzy na tvářích nešťastných milenců a truchlících rodičů

Emotivní příběhy italského melodramatu

44 SPORT

Na Mílích se nedá plánovat

1000 Miles Adventure je extrémní nonstop závod napříč Česko-Slovenskem pro bikery, běžce, chodce nebo koloběžkáře.

Milí čtenáři,

prázdniny skončily, léto pomalu odchází, začal nový školní rok. Číslo KULTu, které držíte v rukou, jsme záměrně věnovali **vzdělávání** a osobnímu rozvoji. Slovo vzdělávání zdůrazňuji, protože osobně vnímám velký rozdíl mezi ním a **studováním**.

Pod pojmy **studovat** a **být studovaný** si představuji něco jiného než u **vzdělávat se** a **být vzdělaný**. Po světě chodí mnoho studovaných lidí, ale mnohem méně vzdělaných lidí. Studium více vnímám jako získávání znalostí a informací. Vzdělávání chápu naopak jako uplatňování získaných vědomostí v praxi, v osobním životě a jejich předávání ostatním ve svém okolí. Je vám tento rozdíl taky tak patrný?

Pak je tu ještě slovo **moudrost**. Být moudrý. To je vyšší úroveň vzdělanosti. Ale do tohoto tématu se pouštět nebudu, protože by mi k tomu tento úvodník nestačil.

Zvolenými tématy chceme v KULTu přispět ke vzdělanosti vás čtenářů. Věřím, že se nám to povede, a že čtení rozhovorů a článků bude pro vás inspirativní a obohacující. Byli bychom rádi, kdyby samotné čtení (i mezi řádky) u vás zažehlo zájem o vzdělávání. Myslíme si totiž, že vzdělaný, a tím pádem i kultivovaný člověk je prospěšný společnosti. Může ji tak rozvíjet a posouvat výš a dál.

Doporučuji vám přečíst si rozhovor s **Petrem Vojnarem** na straně 9, s **Renatou Unčovskou** (strana 11), se zálesákem **Krakenem** (strana 16), dále článek o **tréninku paměti** na straně 10, o **etiketě stolování** (strana 8) i článek o tom, **jak se stát spisovatelem** na straně 25. A to zdaleka není všechno.

Přeji vám inspirativní čtení.

**Radek Dawid Holík*

P. S.

V dalším čísle, které vyjde na počátku listopadu, vám přineseme **tipy na Vánoce a vánoční dárky**, zaměříme se na **zdravý životní styl, filmy a zábavu**. Máte-li námět na článek, který byste si chtěli přečíst, napište nám do redakce. Pokud chcete být součástí tohoto vydání se zaručenou exkluzivitou, platí to samé. Uzávěrka příštího čísla je 13. října.

Drtivá většina návštěvníků k nám chodí za inteligentní zábavou

Ředitel „stroje na zázraky“ Jiří Dušek stojí v čele Hvězdárny a planetária Brno již patnáct let. Za tu dobu prošla tato instituce výraznou obměnou. Krom rozsáhlé rekonstrukce celé budovy v letech 2010–2011 byl sál velkého planetária přebudován na tzv. digitárium, vybavené vícenásobnou projekcí. Díky tomu i díky své bohaté činnosti patří brněnská hvězdárna mezi nejznámější vědecko-popularizační organizace v Brně.

Kde v případě brněnské hvězdárny leží hranice mezi zábavnou a vzdělávací institucí?

Během těch sedmdesát let, kdy naše hvězdárna existuje, se názory na to, jak moc ná-

vštěvníky vzdělávat, dost měnily. Dnes můžu říct, že naše návštěvníky vzděláváme tak, aby sami nepoznali, že jsou vzdělávání. Primárním cílem totiž je, aby si lidé z návštěvy hvězdárny odnášeli především příjemný pocit, a při-

tom jim ukazujeme, jak je vesmír zajímavý. Že v něm existuje například řada záhad, které jsou spojeny i s existencí člověka jako takového. Abych tedy odpověděl na vaši otázku – dělicí čára zde není, protože chceme, aby naše

činnost byla hezká vizuálně a návštěvníci se zároveň něco dozvěděli. Modelovým příkladem jsou naše nafukovací planety. Lidé se s nimi fotí, ale zároveň se o nich něco dozvídají i po odborné stránce.

Máte k dispozici data, kolik lidí k vám zavítá se zájmem o vědu a kolik lidí k vám chodí... žasnout?

Data samozřejmě máme a na jejich základě mohu říct, že se za patnáct let, kdy je vyhodnocujeme, situace výrazně změnila. Na začátku byly z devadesátí procent našimi návštěvníky školní výpravy a zbytek veřejnost. Dnes je počet školních výprav zhruba stejný, tedy mezi 40 a 50 tisíci návštěvníky ročně, ale zájem veřejnosti narostl více jak desetinásobně.

Ano, máme zde například i astronomický kroužek nebo odborné přednášky, které vyhledávají ti, co mají o vesmír opravdu zájem, ale také pořádáme tematicky pestré přednáškové cykly a ty jsou stále vyprodané. Dá se tedy říct, že k nám dnes drtivá většina lidí chodí za inteligentní zábavou.

Před pěti lety navštívil brněnskou hvězdárnu Vladimír Remek, zatím jediný český kosmonaut, který letěl do vesmíru. Od jeho cesty přitom letos uplynulo 45 let. Jaký vliv měl jeho životní příběh na ten váš?

Zásadní. V roce 1978, když letěl do vesmíru, mi bylo sedm let a tehdy jsem se na základě jeho vystoupení v televizi rozhodl, že i já budu kosmonautem. To se mi sice nepodařilo, ale i tak jsem se věnoval kosmonautice a posléze astronomii, kterou jsem nakonec vystudoval a jsem tady.

Dokonce jsem si tehdy založil sešit, kam jsem si lepil výstřižky článků, které o něm vyšly. Maminka mi pak sešit uschovala, a když nás Vladi-

mír Remek v Brně navštívil, mohl jsem mu sešit ukázat. Byl z něj doslova paf. I když myslím, že podobným způsobem ovlivnil víc lidí.

V médiích se nedávno objevila zpráva, že díky pilotu Aleši Svobodovi, který se stal členem záložního týmu astronautů Evropské kosmické agentury, vzrostla šance, že by se do vesmíru mohl podívat další Čech.

Tady je nutné dodat, že jeho cesta bude ještě nesmírně složitá, ale i tak k tomu má od Remkova letu z Čechů nejbliž. Už jen to, že zvítězil ve výběru třiačtyřiceti tisíc lidí, je úspěch. Víte, ono není těžké letět do vesmíru, když na to máte peníze. V případě pana Svobody je proto důležitá především politická podpora, aby byly pro jeho let uvolněny prostředky. Náklady na jeden vesmírný let přitom dosahují výše 1,5 miliardy korun.

Mimochodem, pan Svoboda v jednom rozhovoru řekl, že jako malý chlapec chodil na br-

něnskou hvězdárnu, protože zájem o vesmír vnímal jako přirozenou věc. Já jsem ten rozhovor následně všem prezentoval mimo jiné i jako důkaz, že tenhle „barák“ asi přece jen má nějaký smysl. Shodou okolností k nám jako malý kluk chodil i Vladimír Remek, takže: pokud chcete letět do vesmíru, musíte v dětství chodit na brněnskou hvězdárnu (smích).

Jste s panem Svobodou v kontaktu?

Samozřejmě. Dokonce jsme začali spolupracovat, a to do té míry, že pokud by padlo rozhodnutí, že se jeho let opravdu uskuteční, tak bychom jako brněnská hvězdárna celou přípravu i samotný let mapovali. A kdyby už nic jiného, byl by o celé cestě pořad v našem planetáriu.

Už jste se toho tématu dotkl – jaký je váš pohled na vesmírný turismus?

Komeracionalizaci letů do vesmíru vnímám obecně jako pozitivní krok a přirozené vyústění vývoje kosmonautiky. Ano, desítky let měly tzv. monopol na lety do vesmíru národní vesmírné agentury jako NASA nebo ESA (Evropská kosmická agentura; pozn. red.), především proto, že raketové technologie podléhaly vojenskému utajení.

Otevřením této oblasti vědy soukromým subjektům a investorům se však vývoj zásadním způsobem urychlil. Navíc tím, že začaly být nabízeny levnější lety do vesmíru, byly zároveň dosavadní instituce nuceny začít se chovat efektivněji.

Potencionální nebezpečí však vidím v projektu celoplanetárního internetu, tzv. Starlinku

Jiří Dušek uvnitř
Lunalónu

Elona Muska. Ten sice nesouvisí s vesmírným turismem, ale jeho prostřednictvím prudce narůstá počet umělých družic na oběžné dráze Země, a to může do budoucna způsobit značné komplikace. Naštěstí už začínají vznikat mechanismy, jak tento prostor v oblasti družic regulovat. Podobných projektů jako Starlink se přitom rodí víc...

Jak se vesmírnou optikou díváte na problematiku klimatických změn?

Především je nutné říct, že klima se na planetě v průběhu miliard let měnilo samo, i bez přispění člověka, a to dost extrémně. Jako příklad mohu uvést dobu ledovou. Bohužel, činnost lidí tyto změny řekněme urychluje či zesiluje. Takže i kdybychom třeba ze dne na den přešli na bezuhlíkový provoz, klima se stejně nějakým způsobem měnit bude.

Bez fosilních surovin navíc nevyrobíte ani cement, plasty nebo hnojiva v dostatečném množství. A o mikroplastech můžeme říkat a psát, co chceme, ale bez plastů nebude nic! Jinými slovy, myslím si, že současné snahy o „změnu“ klimatu se blíží spíš postupnému rozvratu naší civilizace. A pak vás napadne otázka: Co je horší?

Co tedy jako astronom, ale i jako senátor říkáte na tzv. Green Deal?

Lidé by se měli v první řadě chovat rozumně. Používat dnes fosilní paliva jako zdroj energie považuji samozřejmě za hloupost. Ano, v minulosti jsme je takto využívali, ale to bylo v rámci nějakého vývoje, který nám dnes nabízí

i jiné zdroje energie než uhlí, ropu nebo zemní plyn. Problém je v tom, že ne všude jde použít všechno. Například fotovoltaiku v našich zeměpisných šířkách po celý rok využívat jednoduše nemůžeme.

Další potíž je v tom, že všechno je provázané se vším. Například vyrobit do elektroauta baterie ze vzácných prvků taky není úplně zadarmo. Elektroauta navíc sice vypadají úžasně ekologicky, ale jejich výroba tak úplně čistá není. Hezké to sice je, ale teprve až když se to „vybalí z krabice“. A my o tom buď mlčíme, nebo se snažíme to nevědět.

Takže ano, já jsem pro Green Deal, ale nelíbí se mi, jaká cesta k němu nyní vede. Jako senátor a zároveň astronom proto říkám, že odhlasovat si můžeme cokoli, ale nad lidskými zákony jsou zákony přírodní, které budou fungovat, ať už tu budeme, nebo ne.

Vraťme se zase zpátky na hvězdárnu. Ročně vás navštíví přibližně 150 tisíc návštěvníků...

Už skoro dvě stě tisíc.

Aha, takže jich přibývá. Jaký je v tomto směru váš cíl?

Když jsem tady začínal jako ředitel, stanovil jsem cíl sto tisíc lidí, protože jsem si myslel, že víc už jich sem nepříjde. Takže já už žádný cíl nemám (smích). Ale teď vážně. Dnes vidím, že co se týká návštěvnosti, začínáme se blížit limitu. Jedinou cestou, jak ještě výrazně zvýšit návštěvnost, jsou venkovní akce. I když – ty nám sice rozšiřují řady návštěvníků, ale zase

berou peníze. Jinak řečeno: jsou hodně drahé, ale vstupné na nich nevybíráme.

Co chystáte v nejbližší budoucnosti?

Především budeme v příštím roce slavit sedmdesát let fungování brněnské hvězdárny. Nemáme v plánu dělat nějakou velkou akci, spíš sérii menších. V přízemí hvězdárny se také kompletně změní expozice, která návštěvníkům představí neviditelný svět, jímž jsme sice obklopeni, ale nevnímáme jej. Svět temné energie, temné hmoty a podobně.

To se tedy týká příštího roku, ale protože letošní rok ještě nekončí, můžu vaše čtenáře už nyní pozvat na prosincovou oslavu zimního slunovratu, kdy chystáme obnovení představení Svátek světla.

* Radek Holík

Jiří Dušek (* 1971) je český astronom, astrofyzik a politik. Narodil se sice v Sušici, v Brně však žije od svých tří let. Po studiích astrofyziky na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity plynule nastoupil na Hvězdárnu a planetárium Brno, kde se postupně stal zástupcem ředitele a od roku 2008 ji vede. V roce 2016 byl zvolen senátorem za obvod č. 58 – Brno-město. V roce 2022 senátorský post obhájil.

PINK FLOYD'S THE DARK SIDE OF THE MOON

Hvězdárna
a planetárium
Brno

Program a vstupenky

www.hvezdarna.cz

PRAGOKONCERT VÁS ZVE

STRATOVARIUS
KONDA PRACTICA

Nordic Power Metal Titans 2023

SUPPORT ACT
INDUCTION

9. 11. 2023 BRNO
Sono centrum
www.mastersofrock.cz

18. ROČNÍK ZIMNÍ VARIACE NEJVĚTŠÍHO
MEZINÁRODNÍHO ROCKOVÉHO FESTIVALU U NÁS!

WINTER MASTERS OF ROCK 2023

MORBID DEVIATION
THE DEAD DAISIES

DEATHSTARS **XANDRIA** **BEY**

ENEMY INSIDE LIV SIN PHEROMONY

2. 12. 2023 ZLÍN * Sportovní hala ▶ **DATART**
www.mastersofrock.cz

DARK CHRISTMAS 2023

Zbrusu
NOVÁ SHOW
k nové desce
DARK CHRISTMAS 2

za doprovodu
MORAVSKÉ FILHARMONIE OLOMOUC

20. 12. 2023 BRNO
Sono centrum
www.mastersofrock.cz

Více info a vstupenky

TICKET
www.mastersofrock.cz
+420 777 701 591

ticketportal

ticketmaster

TICKETSTREAM

GoOut

Dovednosti z oblasti IT můžete uplatnit prakticky kdekoli

Historie VUT v Brně sice sahá až na přelom 19. a 20. století, ale v žádném případě se nedá říct, že by tato univerzita těžila pouze ze svého věhlasu a dále se nevyvíjela. Ideálním důkazem může být relativně nová Fakulta informačních technologií. Následující rozhovor jsme vedli s jejím proděkanem Vítězslavem Beranem.

Působíte jako proděkan pro vnější vztahy na Fakultě informačních technologií (FIT) VUT v Brně. Co si pod touto funkcí mohou čtenáři Kultu představit?

Nejdřív chci upozornit, že každá fakulta v České republice má na této pozici trochu jinou agendu. Konkrétně já se tedy starám o zahraniční vztahy, vztahy s průmyslem, středními školami a obecně o PR a marketing. Mimo tohle všechno jsem si po dohodě s panem děkanem přidal ještě agendu podpory podnikavosti a tvůrčích aktivit studentů. Tedy startupy.

Každá z těch pěti oblastí, které jste vyjmenoval, má určitá specifika. Člověka pak napadne, jestli se to dá zvládat.

(chvilu přemýšlení) Musím uznat – nedělá se mi to zcela dobře. Je potřeba se věnovat opravdu mnoha aktivitám. Mluvit s lidmi, všechno zvažovat, plánovat. Naštěstí se mi podařilo rozšířit marketingový tým, takže jsem si trochu uvolnil ruce.

Čím je FIT jako taková specifická?

Především je mladá. Vloni jsme oslavili dvacet let jejího fungování. S tím se pojí i to, že jsme fakulta celkem malá, tím pádem zde stále

panují přátelské vztahy a snáze se spolu domluvíme. Dokonce když jsme slavili ono kulaté výročí, tak jsem si dělal při přípravě podkladů takový drobný průzkum, kde se právě přátelský přístup objevoval velmi často a na prvním místě. Jen na vysvětlenou pro vaše čtenáře, třeba jinde na fakultách je tolik ústavů, že se jejich členové tak moc neznají. Spíš jen v rámci jednotlivých ústavů.

Kde je u vás vytyčená hranice mezi teoretickými znalostmi a jejich uvedením do praxe?

Jsme technika, takže tu hranici máme posunutou spíš k praktičnosti. I když, my vzdělávání obecně chápeme tak, že není nutné nalít do studentů všechny vědomosti... Ačkoli až tohle studenti budou číst, tak se asi pobaví. Naším smyslem je především naučit je metodicky postupovat při řešení jednotlivých problémů. Naučit je úlohu rozebrat na jednotlivé části, hledat a najít různé možnosti jejich řešení a pak to dát celé dohromady. Vědomosti samozřejmě také, ale především jim dát dobrý základ v klíčových oblastech IT.

Jaký důraz kladete na již zmiňovanou spolupráci s průmyslem?

Velký. Jednak proto, že jsme technika a také nás spolupráce s průmyslem do značné míry živí. Rozpočet fakulty je z poloviny výuka a z poloviny věda. Máme smlouvy na výzkum a zároveň s průmyslem spolupracujeme na získávání různých grantů. Dnes totiž, když žádáte o grant, musíte mít ve většině případů aplikačního partnera, který ten výsledek bude využívat. Aby to nebylo tzv. do šuplíku.

Je to také kvůli studentům, aby měli dostatečně širokou nabídku témat na diplomové práce. Aby zpracovávali praktické věci, které se reálně řeší. A v neposlední řadě si od našich partnerů zveme různé hosty, kteří studentům ukazují, jak se teorie praktikuje.

Můj bývalý spolužák vlastní firmu na automatické zpracování sportovních zápasů. To je pro studenty nejen atraktivní, ale také plně aplikovaných příkladů, které se učí právě v teorii.

Jak je pro vás důležité, aby studenti absolvovali stáže v zahraničí?

Nejen zahraniční stáž, tedy praxi ve firmě, ale i studium v zahraničí vnímám jako možná nej důležitější zkušenost, kterou může student získat. V technickém oboru obzvlášť a v IT úplně nejvíce, protože to je obor, který utváří celý moderní svět. Pracovní nebo studijní pobyt, to je zcela jiná zkušenost než chodit po kavárnách. A kromě jazykových dovedností, poznáte i jinou kulturu, budete mít větší nadhled a mimo jiné získáte i důležité kontakty.

Usnadňujete nějak novým studentům vstup na vaši univerzitu?

Ano, především organizujeme akci Start@FIT, což je víkend před začátkem prvního semestru, kdy akademici ve spolupráci se studentskou unií představí novým studentům školu

a prakticky je s ní seznámí. S pomocí svých vrstevníků, našich studentů z vyšších ročníků, se přitom dozví, jak to na fakultě prakticky chodí. Například jak si zapsat předměty nebo si připravit rozvrh.

Také pořádáme nepovinné kurzy, kde si lze dostudovat např. základy programování nebo matematiku. Existují totiž takoví, kteří pracovali s kancelářskými balíčky od Microsoftu a tomu říkají IT, a pak přijdou jiní, kteří už za sebou mají úspěšný projekt třeba s Arduinem. (mikropočítač, pozn. red.)

Fakulta informačních technologií se může pochlubit i vlastními projekty. Například FIT Creative OpenSpace nebo Excel@FIT. Jaká je jejich náplň?

FIT Creative OpenSpace je program podpory vlastních projektů studentů. Míří na ty, kteří namísto práce ve firmě chtějí pracovat na svém vlastním nápadu. Pro ně jsme zařídili OpenSpace, kde jej ve skupině můžou realizovat.

Excel@FIT, který se koná v dubnu, je takový „veletrh“, kde studenti představují výsledky svých projektů. Většinou se jedná o výsledky diplomových prací. Sem pak chodí například i průmyslníci, protože řada z těch projektů má opravdu reálný dopad.

V té souvislosti bych ještě rád zmínil říjnový program ŽijemeIT, který studentům představuje naše průmyslové partnery. Ale pozor, nejde o nabídky práce! Jedná se o prezentaci odborníků prostřednictvím seminářů na dané téma, spojených s panelovou diskusí. Diskusních panelů se účastní většinou techničtí ředitelé, ale vystupují zde i absolventi naší fakulty.

Na českých vysokých školách se v poslední době množí myšlenky pro zřízení funkce tzv. studentského ombudsmana. Uvažujete o takové funkci i vy?

Za současného stavu by mi na naší fakultě přišla taková funkce možná i zbytečná. Máme totiž velmi dobrou studentskou unií, která zajišťuje komunikaci s vedením fakulty. Zástupci unie jsou přítomni i na jednání s panem děkanem a studenti s námi otevřeně komunikují. A máme i další služby zaměřené na sociální bezpečí. Takže pokud by vznikla funkce takového ombudsmana, nevím, čím by pro nás byla v současné situaci přínosem. Nicméně debata se ale nyní otevírá a je možné, že dojde k reorganizaci právě tímto směrem.

Proč by měli mladí lidé po maturitě studovat právě na VUT v Brně?

Technika obecně je velmi progresivní obor, který má nejen u nás, ale především ve světě velkou perspektivu. Navíc, IT je dnes úplně všude a díky tomu má snad ještě větší uplatnění. Je to neuvěřitelně dynamická oblast vědění a to, co my dnes používáme zcela běžně, jsme ještě donedávna považovali skoro za zázrak, např. chytré hodinky.

**Robert Žďárský*

Doc. Ing. Vítězslav Beran, Ph.D., vystudoval VUT. Pracoval jako výzkumný pracovník na University of Surrey ve Velké Británii. Jeho výzkumné zájmy zahrnují zpracování obrazu, videa a hloubkových dat, spolupráci člověka s robotem, rozšířenou realitu a umělou inteligenci. Na FIT je zodpovědný za předmět ITU (Tvorbba uživatelských rozhraní) a částečně ZPO (Zpracování obrazu). Je klíčovým zakladatelem konferencí Excel@FIT a ŽijemeIT a programu pro rozvoj podnikavosti. Ve své rockové kapele hraje na bicí.

Etiketa u stolu

Mlaskání, srkání, hltání, říhání... Zajisté jste se s podobnými projevy nekultivovanosti setkali. Někdy při nich přistihnete sami sebe. Mně samotnému se to občas stane, když stoluji sám v domácím prostředí, nesoustředím se a jsem myšlenkami jinde. Znáte to?

o zádivou opěrku židle, nebo se jakkoli „zbor-tit“. Vyzkoušejte si to, abyste poznali ten rozdíl.

Pár pravidel při stolování

Začněme látkovým ubrouskem. Ten slouží ke dvěma účelům. Zprv patří výhradně na klín před konzumací jakéhokolí chodu. Zadruhé si s ním otíráte ústa pokaždé, když se chcete napít po konzumaci jídla. Sklenice stojí na stole vždy po pravé straně nad talířem a příborem. Příbory držíme shora tak, že se jejich rukojeť opírá o vnitřek naší dlaně a ukazováček leží shora na konci rukojeti blíže k ostří. Vidličku při používání celého příboru nikdy neotáčíme hroty nahoru a neděláme z ní bagrovou lopatu. Dalším důležitým pravidlem je manipulace s pečivem. Pečivo můžeme jen lámat, nemáme ho ukusovat. Uložené sousto mažeme máslem nad talířkem s pečivem po své levé ruce. Nic, co jsme si vložili do úst, nemůžeme vrátit na talířek. Výjimkou jsou rybí kůstky nebo chrupavky, které z úst vytlačíme jazykem zpět na vidličku a poté odložíme na kraj talíře. Naopak ale můžeme kouskem pečiva vytřít talíř.

Obecným smyslem stolování není pořádně se „nacpat“, ale společenská konverzace, která by měla vést k navázání nových obchodních či osobních vztahů a lepšímu poznání spolustolovníků. Jídlo je v tomto případě jen prostředník, který pomáhá navodit příjemnou atmosféru. Účelem též není přes všechna pravidla etikety zůstat zkoprnlý. Prohřešky jsou tolerovány a zpravidla v tichosti přecházeny. Nebojte se v rámci správného stolování chovat nenučeně a uvolněně. Přirozenost v etiketě získaná praxí je vítána a oceňována.

*** Radek Holík**

nohu pokrčit a dát pod židli, a tak lépe ukotvit svůj posed. Možná namítnete, jak se takové sezení dá vydržet? Věřte, že dá, navíc stále budete mít vzpřímenou páteř, což vaše záda dozajista ocení. V žádném případě byste se neměli opírat

Pokud chcete předejít tomu, aby se vám něco podobného přihodilo ve společnosti, zajděte si na kurz etikety u stolu, který pravidelně pořádá **Daniel Šmid**. Etiketě, kultivované komunikaci a odívání se profesně věnuje od roku 2009. Napsal knihy *Etiketa domácí*, *Smart Casual* nebo *Gentleman*. Sám jsem se jednoho takového kurzu zúčastnil a přináším vám pár svých dojmů a doporučení.

Jak sedět u slavnostní tabule?

Na společenskou akci, spojenou se stolováním u slavnostní tabule, přijďte vždy o chvíli dříve. Projevujete tak úctu hostiteli a budete mít čas na odložení si kabátu či pláště, na welcome drink i na letmé seznámení a konverzaci s ostatními účastníky. Dodržujte dress code uvedený na pozvánce. Půjde-li například o Black Tie, znamená to, že pánové mají přijít v černém smokingu, bílé košili s černým motýlkem a dámy v dlouhých večerních šatech tmavé barvy. Pánové, než usednete na svou židli, pamatujte, že musíte nejprve s tím samým pomoci své partnerce. Zásadou je, že sedíte pouze na okraji své židle a nohy máte ohnuté v kolenu do pravého úhlu, případně můžete jednu

Sebeprezentujeme se všichni, všude a každý den

Možná vás občas napadne, že by nebylo špatné, naučit se správnou rétoriku, držení těla, gestikulaci či mimiku. Dokázat pracovat se svým strachem či trémou, když máte promluvit před více lidmi. Jak zaujmout posluchače? Přesvědčit je, mluvit plynule a sebejistě na kameru? Pokud se naučíte ovládat komunikační dovednosti, ostatní budou chtít být jako vy a být s vámi. Herec a moderátor, ale dnes hlavně specialista na komunikační dovednosti Petr Vojnar nabízí způsob, jak toho všeho docílit. Srozumitelně a na první pohled vlastně i jednoduše.

Co vás přivedlo k podnikání právě v oblasti vzdělávání?

Když jsem se etabloval jako moderátor a herec a prakticky od osmnácti jsem se úspěšně živil sebeprezentací, rétorikou a řečí těla, začali za mnou chodit lidé, kteří měli v této oblasti problém a potřebovali, abych jim poradil. Ať v osobní rovině nebo je připravit na pracovní pohovor, prezentaci, prodej a podobně. Tehdy jsem zjistil, že mi to jde a baví mě to, ale hlavně to těm lidem přináší úspěch. Že to řeší jejich problémy.

Proto jsem se začal na tuhle oblast soustředit a nějakých deset let ji postupně rozvíjel. Pak přišel čas covidu, kdy jsem začal uvažovat nad dalším směřováním. Myšlenku na svou nynější Akademii jsem sice v hlavě nosil už dlouho, ale potřeboval jsem jí dát širší rozměr, vytvořit z ní komplexní know-how a dát jí nějaký uchopitelný a komerční rámec.

Založil jste SEBA Akademii. Co se skrývá pod slovem SEBA?

Když jsem vymýšlel název, potřeboval jsem něco krátkého a zároveň jsem chtěl, aby to nejlépe pro mě mělo i osobní přesah. A protože se můj syn jmenuje Sebastian, tak první, co mě napadlo, bylo SEBA. Navíc se ze svých klientů snažím vytvořit sebevědomé řečníky. Tak jsem spojil SEB ze sebevědomého a A z akademie.

Co si čtenáři KULTu můžou představit pod slovy „unikátní know-how“?

Když jsem se začal soustavněji věnovat tomu, co dnes provozuji v SEBA Akademii, všiml jsem si, že konkurence to své know-how má vesměs vyčtené z knih, nebo také „naškolené“ a teď to jenom bez zásadní přidané vlastní hodnoty předávají dál.

Unikátnost mého know-how je tedy v tom, že jsem vycházel primárně ze své vlastní praxe a věcí, které jsem převzal z teorie, je opravdu minimum. Moje know-how vychází z toho, co jsem zažil, vyzkoušel, kde jsem selhal. A vedle toho je kontakt s mými klienty, kteří mají unikátní problémy a já se je snažím vyřešit. Takže se mé know-how neustále rozrůstá. Je to kombinace vlastních praktických zkušeností a také už více jak tisíce mých klientů.

Kdo je váš typický zákazník?

Z obchodního hlediska především manažer, obchodník nebo politik, který potřebuje získat dar řeči, aby mohl podle svých potřeb působit na lidi, prodat svůj produkt nebo vést kolektiv – firmu.

Pak je tu ale druhé hledisko, a tam může být mým zákazníkem každý, kdo mluví. Chcete například zaujmout, když jdete žádat o práci. Nebo vypadat při pohovoru důvěryhodně. Přesvědčit ostatní o svém názoru, něco prodat. To jsou jen ty nejznámější modelové

situace. Sebeprezentujeme se totiž všichni, všude a každý den.

Jakou máte se SEBA Akademií vizi do budoucna?

Mým cílem je vytvořit z ní „opravdovou“ formu akademie, kde by po mém boku působili další specialisté, jako se to v menší míře děje již nyní. Také by nemusela fungovat výhradně jen na obchodní bázi. Rád bych komunikační dovednosti zpopularizoval jako nauku. Jako problematiku, o které tušíte, že existuje, že má své náležitosti, a vy budete vědět, jak je správně použít v jakékoli komunikační interakci, kterých denně zažíváte desítky, někdy i stovky. Že když to uděláte, váš život se radikálně zlepší.

**Robert Žďárský*

Petr Vojnar (*1976) se narodil v Praze a na komunikační dovednosti a mediální prezentaci se specializuje již přes deset let. Jako profesionální řečník a moderátor své klienty při výuce komunikačních dovedností učí, jak se co nejrychleji stát skvělým rétorem a dokázat co nejlépe prodat sám sebe.

Proč bychom měli trénovat paměť a mozek?

Všichni víme, že bez tréninku těla se stav naší fyzické kondice s přibývajícím věkem začne přirozeně zhoršovat. Málokdy však pamatujeme na to, jak na tom časem bude naše mentální kondice. Spoléhat se na to, že naše paměť, bystrost či kreativita bude bez tréninku stále stejná, jako když nám bylo 10 či 20 let, je sázkou do loterie. Přitom naše paměť často není dobrá, ani když jsme mladí.

k bleskovému zapamatování si potřebných informací, a to právě v situacích, kdy si je nemůžeme zapsat. Například když se v daný čas věnujeme jiným úkolům. Tento typ paměti však velmi dobře funguje i ve vypjatých stresových situacích. S touto metodou si můžete rychle a snadno zapamatovat minimálně 25 pojmů na kratší dobu, např. nákupní seznam. Nebo ji můžete využít na přípravu před jednáním se zákazníkem, případně na zapamatování si sledu jednotlivých bodů celé prezentace, když přednášíte.

3. Na trénink „**paměti na práci s čísly**“, který se soustřeďuje na zapamatování si nejrůznějších čísel, hesel, dat atd. Tento trénink vede i ke zvýšení kognitivních schopností mozku.

Jaká jsou úskalí nedostatečně trénované paměti?

Netrénujeme-li tělo, riskujeme ochablost svalů či ztrátu hybnosti a kondice vůbec. Netrénujeme-li mozek a paměť, riskujeme zhoršování mentálních schopností, výpadky paměti, neschopnost soustředit se, ale i vyhoření. Všechny uvedené stavy jsou přitom velmi nepříjemné pro fungování v běžném i pracovním životě. Neboli nespolehejte pouze na luštění křížovek a sudoku, i když je to příjemná a prospěšná činnost. Na trénink mozku však není dostačující.

Bez pravidelného tréninku to nejde

Trénink paměti je individuální věc. Rozhodně se doporučuje ze začátku trénovat více. Věnovat tomu minimálně 2×15 minut týdně a jednou týdně navíc alespoň 30 minut. Později, když projdete tréninkem, osvojíte si správné návyky a použití tréninkových metod, vám postačí jen 2×5 minut týdně. Tím nejlepším každodenním tréninkem pak bude uvedení metod do běžného života.

**Radek Holík*

René Müller, trenér paměti
mamtovhlave.cz

Navíc máme poměrně dost nepřátel. Například stres, únavu, vyhoření, nadměrnou konzumaci televize, vysedávání u počítače či užívání sociálních sítí. Dokonce i vysoce odborná specializace, bez náležité kompenzace v jiných oblastech, se může stát problémem.

Naopak správný mentální trénink, a to nejen paměti, ale i mozku, výrazně tlumí právě tyto negativní dopady a zároveň dostatečně zlepšuje kognitivní, tj. poznávací a analytické schopnosti. A to mnohdy až násobně. Jinak řečeno, mentální kondici bychom si měli budovat celý život.

Jaké typy paměti rozeznáváme?

1. **Emocionální** typ paměti, který nám umožnuje dobře si zapamatovat, co prožijeme.
2. **Slovně-logický** typ paměti, který si dobře pamatuje pojmy, myšlenky a má vztah k číslům.
3. **Názorně-obrazný** typ paměti, který je nej-

lepší pro zapamatování, protože zde zapojujeme všechny svoje smysly (čich, hmat atd.). Správným mentálním tréninkem v sobě rozvíjíme všechny výše uvedené typy do jednoho celku. Budeme schopni si vše bleskově pamatovat jak emocionálně, tak i logicky a smyslově, navíc ve vlastní struktuře. Mozek i paměť pak budou pracovat v módu všech tří typů paměti současně.

Jaké jsou tři hlavní tréninkové metody?

1. Trénink **dlouhodobé paměti**, kterým informace získáte rychle a uchováte si je v paměti dlouhodobě. Využijete jej především při studiu a přípravě na zkoušky.
2. Trénink **paměti „na kratší dobu“**. Prosím neplést si tento pojem s krátkodobou pamětí. Ta je pouze 20 sekund. Paměť „na kratší dobu“, jinak řečeno operační nebo denní paměť (informace se přibližně za den vytrácejí), slouží

Na jméně záleží

Přemýšleli jste někdy o změně svého jména? Jestli ne, po přečtení následujícího rozhovoru se to možná změní. Numeroložka Renata Unčovská (druhým jménem Renata Tara) vypráví, co všechno může za takovým rozhodnutím stát i jaké to má výhody.

Jak dlouho se věnujete různým oblastem ezoteriky, například karmě jména? Jak moc dokáže ovlivnit jméno člověka jeho život?

Ezoterice se věnuji více než dvacet let. Nejprve jsem se věnovala své rodině, a když děti vyrostly, z mého koníčku se stalo mé vysněné povolání. Jménům se intenzivněji věnuji posledních deset let.

Jméno, které nosíme, a nemyslíme jen křestní, ale celé i s příjmením, má na člověka opravdu velký vliv. Abych to vysvětlila – každá věc, každý člověk i každé písmeno vyzařuje určitou energii. Každé písmeno má svou nominální hodnotu – tudíž se dá spočítat. Ve 12. století vznikla karmická kabala, její vzorec byl později použit pro rozbor jména. S pomocí tohoto výpočtu se dá zjistit, jak je vaše jméno karmicky zatíženo. Jedná se o rozsáhlý rozbor, obsahuje 15 až 20 čísel, která se různě sčítají a posuzují. Karmickým zatížením se myslí to, kde vám uniká energie a kde máte pozastavené štěstí – jednoduše řečeno. První známkou karmického zatížení vašeho jména je stav, kdy se v nějaké životní oblasti (vztahy, práce, láska, finance, zdraví...) točíte v kruhu, stále se vám nedaří, udělali jste možné i nemožné, ale pořád jste na začátku.

V čem přesně spočívá vaše práce? A co všechno vám klient musí o sobě sdělit?

Smyslem mé práce je zjištění, zda člověku jeho jméno energii dává, nebo bere. Pokud zjistím, že je karmicky zatížené, pracuji s klientem na změně jména. Někdy stačí změnit jedno písmeno, někdy je potřeba přidat druhé křestní jméno, někdy pomůže vrátit se k rodnému příjmení (ženy po rozvodu nosí příjmení, které je zatěžuje už jen tím, že není aktuální). Je to opravdu individuální a možností je několik. Nejraději tvořím nová jména pro miminka – aby se dítěti v životě dařilo dobře. Správným výbě-

rem jména si rodiče ušetří mnoho problémů, které mohou špatným výběrem nastat.

O klientovi nepotřebuji vědět vůbec nic, stačí mi jeho křestní jméno a příjmení – a já mu řeknu, co žije. Velmi často od klientů po rozboru jejich jména slyším: „Ano, tohle je můj život.“

Proč bychom měli věřit tomu, že pár písmen dokáže ovlivnit náš život?

Už jsem zmínila, že vše je energie. Na tomto světě má každý své jméno – je to něco jako čarovný kód na zboží. Jak jsme se nechali na tento svět zapsat (rodným listem, občanským průkazem), takové energie nám bude svět dodávat, dokud to nezměníme. Co je psáno, to je dáno...

Můžete se s námi podělit o konkrétní příběhy, které vedly ke změně jména?

Změna jména vám otevře nové životní oblasti, o kterých jste ani netušili, posune vás kupředu, tam, kam byste se se zátěžovým jménem nedostali. Stává se, že někteří klienti po změně konečně dají sami sebe na první místo, začnou si plnit své sny, protože ve většině případů plnili sny někoho jiného. Mám pro to takovou formulku – z šedých myší se stávají lidé se zářícíma očima, barevní, duhová lidé.

Příběhy lidí a jejich proměn by vydaly na knihu. Tak jen ve zkratce: maminka donosila po výběru správného jména zdravé dítě; muž konečně utnul smůlu v rodě, kde muži umírali předčasně, protože se jméno předávalo z pokolení na pokolení; lidé našli životní partnery, se kterými jsou konečně šťastní; našli práci, která je naplňuje atd.

V jakých životních situacích se na vás klienti obracejí?

Většinou když nejsou se svým jménem spokojeni, a v 80 procentech případů mají pravdu, protože intuice jim radí dobře. Pak je to právě v situacích, kdy se jim v životě nedaří, a i když

na sobě hodně pracovali, nikam se neposunuli. Nebo když očekávají přírůstek do rodiny – chtějí pro své dítě jen to nejlepší. Já bych rozbor jména ještě doporučila ženám před svatbou – zda si novým příjmením polepší, nebo pohorší. Příjmením si totiž přitahujeme karmu daného rodu.

Někdy už jsem pomáhala s kompletní změnou jména, a to při změně pohlaví. Nebo když chtěl někdo umělecké jméno pro svou tvorbu, své podnikání atd.

V jakých oblastech taková změna může přinést pozitivní výsledky?

Změna jména přinese pozitivní výsledky v člověku samotném, jeho život se stává pestřejší, zábavnější a má štěstí na lidi – mám na mysli lidi, kteří nás někdy nasměrují a kteří ukáží, že nic není nemožné.

Komu byste rozbor jména doporučila?

Doporučila bych to naprosto všem. „Kdo zná sám sebe, tomu se otevře svět neomezených možností.“

* Radek Holík

Renata Unčovská se věnuje numerologii, datu narození, karmě jména, výkladu karet, meditací, seminářům – to vše v duchovním centru Zahrada duše na Vysočině v malebné vesničce Vir. Hostuje na různých přednáškách a festivalech v Litomyšli, Jihlavě a Brně. Spoustu informací najdete na jejich stránkách www.renata-tara.cz.

Žijeme v Matrixu, nebo ne?

Otázka z názvu úvahy navazuje na pradávnou představu lidí, že jejich existence a životy vytváří a řídí nějaká vyšší moc, „absolutní idea“ (G. W. F. Hegel), Bůh. Myšlenka Matrixu, tedy jakéhosi umělého a iluzorního světa se objevuje také v moderní filosofii. Slavné je například dílo Arthura Schopenhauera, Svět jako vůle a představa. Jiní zase vytvořili konstrukt světa existujícího pouze v lidském vědomí, do kterého je vše existující vkládáno nekonečně kreativní transcendentní idealitou podle její vlastní vůle.

Matrix je tedy slovo vyjadřující uměleckou vizi pro strojově, uměle do lidského mozku promítané iluzorní reality. Takto vzniklý fiktivní svět lidí i s jejich životy je zde proto, aby lidská energie vyživovala, a tak udržovala v chodu stroje s umělou inteligencí, které původně lidé sami vyvinuli a vyrobili. Stroje si tak chovají lidi jako užitečný biologický druh, jako zdroj energie. Lidé tedy nežijí své svobodné životy, ale pouze iluzi vloženou jim do hlav inteligentními stroji. Stroji, se kterými lidstvo prohrálo svůj boj. Boj zapříčiněný konfliktem lidí se stroji s nezvladatelně umocněnými schopnostmi. S roboty, do nichž lidé vložili příliš disponovanou umělou inteligenci. Roboti, již se následně stali vládci světa, si jej uspořádávají podle svých „robotických“ potřeb a představ. Takový svět však není v zájmu člověka, který tak vlastně ztratil svou lidskost, svou integritu, svobodu a možnost seberealizace.

Tento reálný konflikt lidského druhu s umělou inteligencí, kterou sám vytváří, zaměstnává nejenom autory sci-fi literatury a filmů, ale i seriózní myslitele. Profesor Krob z Katedry filosofie

Filozofické fakulty Masarykovy univerzity přímo pokládá otázku, kdy umělá inteligence převzme vládu nad naším světem, jako stěžejní otázku současné filosofie. Nebylo by to ostatně poprvé v historii lidstva, kdy se stroje a technologie člověkem vyvíjené k jeho prospěchu vymknou svému původnímu účelu do sebevražedných důsledků.

V Matrixu, respektive ve fiktivním umělém světě žijeme, i nežijeme zároveň. Na jedné straně jsme součástí materiálního, zákonitě se vyvíjejícího Vesmíru. Lidská společnost je přirozeným

produktem evoluce v souladu se zákony a zákonitostmi kosmu. Na druhé straně však jsme si ten svět natolik přetvořili, vložili do něj tolik umělých prvků, že nás to zpětně ovlivňuje, determinuje naši lidskou existenci ve všech jejích rozměrech. Proto jsou fabulace matrixového světa tak populární. Protože konflikty přirozeného s uměle vytvořeným, které už nemáme úplně pod kontrolou, jsou nanejvýše aktuální. Je proto nezbytné se mít na pozoru.

Uvědomujeme si to a chováme se podle toho?

***Petr Krajác**

International Festival Ballet

26.1.2024
BRNO
Hala Vodova

**Největší
LABUTI
JEZERO**

na světě! 48 labutí na jediném pódium.
Balet na hudbu P. I. Čajkovského.

www.artpartner.cz

ticketportal
VSTUPENKY NA DOSAH

Ticket-Online.cz

THE MUSIC OF **HANS ZIMMER**
v podání
THE ORCHESTRA **LORDS OF THE SOUND**

26.11. | BRNO **Zoner BOBYHALL**

Spider man 2 | The Dark Knight | Lone Ranger | Interstellar | Dune
Sherlock Holmes | Man of Steel | Pearl Harbor | Gladiator | Inception
Pirates of the Caribbean | Spirit | Wonder Woman | The Lion King

www.artpartner.cz

ticketportal
VSTUPENKY NA DOSAH

Ticket-Online.cz

**JAZZ FEST
BRNO
2023**
JAZZFESTBRNO.CZ

**IBRAHIM
MAALOUF**

TRUMPETS OF MICHEL ANGE
5. 12. Sono Centrum

JAZZFESTBRNO.CZ/TENSION

JAZZFESTBRNO

TENSION (NO. 5)

JAZZFESTBRNO Off program series

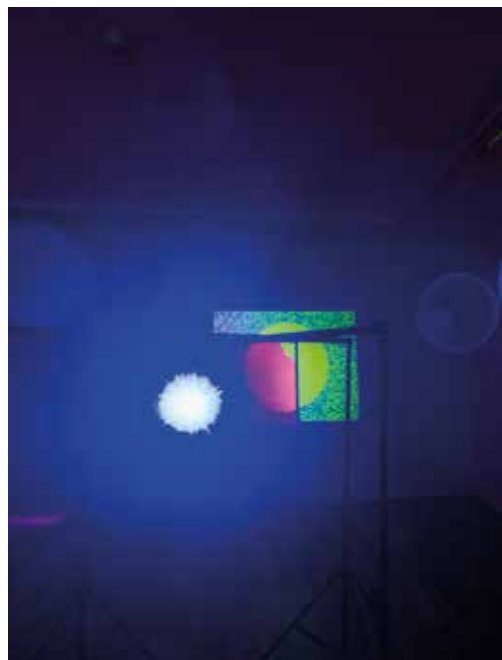
JAGA JAZZIST
after
AID KID dj set

20.00 START

22_11_Club Fléda

JAZZFESTBRNO.CZ/TENSION

JAZZFESTBRNO

Co se chystá ve Vašulka Kitchen

O existenci Domu umění má povědomí značná část Brňanů. O tom, že zde sídlí také pokračování legendární newyorské laboratoře průkopníků videoartu, Woodyho a Steiny Vašulkových, ještě veřejnost tolik neví. Centrum nových umění Vašulka Kitchen Brno přitom funguje již pátým rokem jako platforma pro výzkum, experiment a vzdělávání v oblasti nových médií.

Centrum nových umění Vašulka Kitchen Brno (VKB) vzniklo na popud umělců a pedagogů **Tomáše Rullera**, **Jennifer Helia DeFelice** a **Viktora Pantůčka**. Jeho otevření v roce 2018 se manželé Vašulkovi osobně zúčastnili. Woody Vašulka se v Brně narodil. Se svou životní a uměleckou partnerkou se seznámil při společných studiích na pražské FAMU. V New Yorku pak Vašulkovi působili v letech 1971–1973. V budově bývalého Grand Hotelu na Mercer Street zřídili experimentální prostor pojmenovaný The Electronic Kitchen, později jen Kitchen. S pomocí specialistů vytvářeli vlastní přístroje, pro které byl dopředu vymyšlen software. Tímto způsobem vznikla například technologie umožňující prezentaci „obrazu v obraze“, která se uplatnila v televizním zpravodajství a při přenosu sportovních klání. Jedná se o malé okénko s komentátorem, hla-

satelem nebo překladatelem do znakové řeči. S vědomím vlastního průkopnictví Vašulkovi přemýšleli, jakým způsobem archivovat audiovizuální materiál s vyhlídkou proměnlivosti nových médií a technologií. Systematicky sbírali dokumentaci v podobě audia, videa, plakátů či korespondence. Po filozofické stránce chápali zákon o copyrightu spíše jako „copy it right“. Vlastní archiv považovali za veřejný zdroj, který má sloužit obecnému rozvoji a prospěchu. Stejným způsobem, jakým fungovala Vašulkovic kuchyně v New Yorku, by měla fungovat i v Brně. Její základ představuje audiovizuální archiv v digitální podobě, výstavní prostor a studovna. K dispozici je tu i pár atypických hardwarových zařízení. Do budoucna je cílem posunout možnosti práce s archivními materiály do interaktivnější roviny, blíže současným standardům.

Centrum je aktivní také v oblasti vzdělávání. Kromě probíhajících workshopů pro rodiče s dětmi a pro školní skupiny realizované edukátorkou **Gajane Achverdjanovou** je v plánu realizovat i školení pro budoucí pedagogy. Jejich cílem má být seznámení s postupy, jak si vytvořit vlastní hardwarové zařízení a jak tyto znalosti a dovednosti předávat dále.

Vašulka Kitchen nyní sídlí v suterénních prostorech Domu umění, kde ji řada návštěvníků mylně pokládá za soukromé kanceláře. Od letošního listopadu se však bude stěhovat do Domu pánu z Kunštátu, disponujícího velkorysejším zázemím. S přesunem do nového působiště bude souviset také velká výstava představující životní dílo manželů Vašulkových.

***Olga Búciová**

Vytvořte si potisk na tričko. Nebo rovnou na svých nápadech vydělejte

Vyjádríte se svobodně potiskem na tričku nebo třeba hrníčku. Řekněte o sobě na první pohled, že jste fanouškem nějakého seriálu, máte rádi sport, milujete psy nebo kočky, pivo nebo víno, nebo že máte pořádný smysl pro humor. Nebo obdarujte originálním dárkem vytvořeným na míru někoho blízkého.

Doba, kdy jste museli pro tričko s potiskem chodit do copycentra, kde kvalita za moc nestála, protože potisk byl z neprodyšné fólie a brzy se sloupal, je už dávno pryč. Tričko s vlastním potiskem si dnes navrhnete na webu snadno sami. Vyberete si střih trička, barvu a velikost, nahrajete fotky nebo obrázky, přidáte vlastní text nebo doplníte obrázky z databanky. Můžete si vybrat z hotových motivů nebo dostupných šablon, které vám usnadní práci.

Jak si navrhnout potisk na tričko pomocí umělé inteligence

Pokud vám dochází nápady nebo grafika není vaše silná stránka, může vám s návrhem motivu pomoci umělá inteligence. Nástrojů na webu je spousta, nejznámější z nich jsou asi

Midjourney nebo DALL-E. Vyzkoušet je můžete zdarma. Do zadávacího políčka (takzvaného promptu) můžete vložit jednoslovný nebo mnohem delší popis obrázku, který chcete vygenerovat. Můžete použít češtinu, angličtinu nebo jakýkoli jiný jazyk. Nebojte se v textu zadání použít emoce, např. našťavaná kočka. Zadání můžete upřesnit také tím, že popíšete pozadí obrázku, např. ve vodě, v pralese, na poušti, v kavárně. Nebo upřesněte umělecký styl, např. hyperrealistický, Van Gogh nebo kubismus.

Jak vydělávat na potiscích na trička

Pro ty podnikavější je zde možnost nabídnout vlastní návrhy dalším zájemcům. Produktu dáte zajímavý název, krátký popis a zařadí-

te do vhodné kategorie v nabídce. Pokud motiv neporušuje autorská práva, bude schválen a brzy se objeví v nabídce, kde si jej mohou zákazníci koupit třeba na tričku. Když si motiv někdo objedná, natiskne se a dodá zákazníkovi. Po zaplacení se vám přičíše provize na účet. Můžete tak prodávat klidně i vlastní merch na vlastním webu a nemusíte se starat o výrobu, sklad ani expedici.

Všechny zmiňované možnosti vás necháme zrealizovat u nás ve firmě T-shock. Jsme brněnská firma a potiskem se zabýváme už 17 let. Ročně potiskneme přes sto tisíc triček a jiných produktů. Můžete si u nás přes web navrhnout jedno tričko, sadu triček na rozlučku se svobodou nebo pro celou partu, která jede na kolo. Také vám rádi pomůžeme s potiskem firemních triček, reflexních vest, montérek apod. Najdete u nás přes 50 tisíc motivů na všechna možná témata. Nebo si můžete vygenerovat obrázek pomocí umělé inteligence. Tiskneme i na textil z bio bavlny. Přesvědčte se na našem webu: www.t-shock.eu.

*PR

foto Tomáš Vocolka

Bushcraft není jen zážitek, je to životní cesta

Tomáš Krákora alias Kraken je zálesák, který na svém youtubovém kanále sdílí videa o bushcraftu. Vysvětlení tohoto pojmu, praktické rady, Krakenův názor na umělou inteligenci a mnoho dalšího se dozvíte v následujícím rozhovoru.

Můžete čtenářům přiblížit, co znamená výraz „bushcraft“?

Bushcraft můžeme volně přeložit jako křovác-kou nebo lesní přírodní dovednost.

Jde o termín spojený s uměním přežít v divočině, zároveň ale i se zábavným, a především pohodlným pobytem v přírodě. Bushcraft umožňuje rozvíjet schopnosti, jako jsou hledání potravy, správné táboření, práce s nožem, orientace v přírodě a další. Dále sem patří dovednosti v podobě znalosti přírody, ohleduplného chování k přírodě včetně jejího

celkového návratu. Bushcraft není žádná novinka. Schopnosti spojené se životem v přírodě jsou staré jako lidstvo samo. Člověk je využíval před desítkami tisíc let stejně jako dnes. Bushcraft není jen zážitek, je to životní cesta. Člověku potom stačí málo, aby byl v přírodě spokojený.

Jak vás napadlo natáčet videa zrovna na toto téma?

Moje první videorecenze z roku 2009 se týkala nožů. A od těch byl už jen krůček k natáčení

videí s tematikou bushcraftu a survivalu. V té době podobná videa v češtině nebyla, a tak jsem si říkal, že to zkusím. Ujalo se to. Nakonec jsem se mohl živit tím, co mě baví.

Na svém YouTube kanále máte více než čtyřicet tisíc sledujících. Čím si myslíte, že jsou vaše videa výjimečná?

Počet sledujících a zhlédnutí je jen číslo. Anglicky mluvící bushcrafteri mají několikrát násobně vyšší čísla než já. Já natáčím videa, protože mě to baví. Až mě to přestane bavit, tak prostě

nebudu natáčet. Nemyslím si, že by byla moje videa výjimečná. Ukazuju vybavení do přírody a dávám k nim komentář. Vysvětluju, v čem je daná věc dobrá, nebo naopak špatná. Vybavení testuju na sobě při pobytu v přírodě. Předávám tak svůj pohled na věc.

Prozradíte čtenářům, jak bezpečně rozdělat oheň v přírodě?

Je to jednoduché, oheň rozdělávejte jen na místech, která jsou k tomu určena. Nejprve si prostor kolem ohniště, nad i pod ním vyčistěte. Zažehněte maličký oheň a potom vše řádně uhasťte. Od místa po vyhaslém ohni odcházejte až tehdy, když bude ohniště úplně studené. V suchém období na oheň raději zapomeňte a použijte vařič. Pozor, i v tomto případě buďte maximálně opatrní.

Jaké vybavení byste doporučili k pohodlnému přečkání noci v přírodě?

Každý si pod pojmem pohodlí představuje něco jiného. Já preferuju kvalitní vysokou karimatku, spacák do dané teploty s drobnou rezervou a plachtu nebo celtu na stavbu přístřešku. Správná ochrana před větrem a deštěm je pro

kvalitní spánek velmi důležitá. V obchodech najdete spoustu vybavení tohoto druhu. Některé je kvalitní, jiné tolik ne. Recenze a testy vybavení, která projdou mými rukama, najdete nejen jako videa, ale také jako články na portálu Bushcraftportal.cz. Další možností je jejich zakoupení na e-shopu nebo v kamenných prodejnách v Praze a Šumperku.

Zažil jste při takovém přespávání situaci, která vám naháněla strach?

Ano, zažil jsem několik situací, při kterých mi běhal mráz po zádech. Jedna byla dokonce tak silná, že od té doby věnuju výběru místa pro nocování daleko více pozornosti, než tomu bylo předtím. Tenkrát jsem si našel krásné místo u potoka. A tam, kde se zvedal svah

* VZDĚLÁNÍ

Sawyer

Garance životnosti až 370.000 l vody

Filtrace 0,1 micron odstraní 99,99999% bakterií, prvoků a cyst
Odstraňuje 99,9999 % všech bakterií, jako jsou salmonela, cholera, E. coli, a 99,9999 % všech prvoků a cyst jako Giardia a Cryptosporidium.

BEZ PUMPOVÁNÍ - BEZ CHEMIE - BEZ ČEKÁNÍ - BEZ OBAV

SLEVA 10%

Příroda je náš domov, naše výzva, naše inspirace.
PŘIPOJ SE K NÁM A BUĎ TOHO SOUČÁSTÍ

Rádi předáváme zkušenosti
Poradíme vám s výběrem

Zboží sami testujeme
U nás nekoupíte „zajíce v pytli“

2 kamenné prodejny
Navštivte nás v Praze a Šumperku

Vlastní značka JuBö
Poctivá ruční výroba v ČR

nahoru, jsem si postavil přístřešek. Kdyby přišel déšť, voda by tekla okolo mě a já bych byl v suchu. Ale nepočítal jsem se silným větrem, který lámal a vyvracel stromy. Takže když vzduchem svištěly kameny a větve ze stromů, schoulil jsem se za pařez. Ten mě chránil, takže jsem noc vsedě nakonec bez zranění přečkal. Ráno když jsem viděl tu spoušť, tak jsem si ten obrázek uložil do paměti a teď si na to vždy při výběru místa vzpomenu. Možná jsem od té doby až příliš opatrný, ale jak se říká: „Lepší být připravený než překvapený.“

Zhruba půl roku sdílíte také videa o chalupaření na samotě. Co vás k tomuto životnímu stylu vedlo? A jak to rozhodnutí s odstupem času vnímáte?

Bydlet na samotě u lesa byl vždy můj sen. Ale až teď jsem pro tento plán našel také vhodnou partnerku. Tento styl bydlení se také dobře hodí k mé práci. Mám tady i tábořiště, kde pořádám srazy a bushcraftové kurzy. Jak to vnímám s odstupem času? Měl jsem to udělat už dávno, když jsem byl ještě mladý a silný. Alespoň mám na důchod o zábavu postaráno.

Na svém kanále sdílíte i tipy na zálesácké vybavení, jídlo nebo knihy. Patříte mezi foglarovce?

Ano, dalo by se to tak říct. Rychlé šípky si rád pročítám i dnes. Nejvíce mě ale ovlivnil román Robinson Crusoe a knihy E. T. Setona. Tam jsem čerpal první nápady a návody. Dodnes se k nim rád vracím.

Ve svých videích často sdílujete svoje názory. V jednom z nich se vyjadřujete k umělé inteligenci. Co si o této technologii myslíte?

AI nám může v leccčem pomoci, zároveň ale může být i nástrojem zkázy. I přesto, že je tahle technologie teprve na začátku, je už teď zneužívána pro páchání trestné činnosti. AI by podle mě měla být víc pod kontrolou. Nechci se dožít momentu, kdy si pomyslím: „Já jsem to říkal.“

Zmínil jste, že organizujete kurzy pro své fanoušky. Na co se v nich zaměřujete?

Kurzy, které vedu, jsou pod záštitou firmy Bushcraftshop.cz. Zaměřujeme se v nich hlavně na bushcraftové techniky, trochu survivalu a dalších dovedností, které se člověku můžou

při pobytu v přírodě hodit. Témata kurzů jsou různá – od způsobů rozdělávání ohně až po moderní techniky. Dále můžu zmínit stavění přístřešků nebo získání vody a potravy v přírodě. Organizujeme také kurz pro začátečníky. To znamená seznámení se s bushcraftem nebo speciál zaměřený na rodiny s dětmi.

Co plánujete do budoucna?

Rád bych se věnoval dřevorezbě, tedy práci s dřevem, s proutím a dalším přírodním materiálem. Chtěl bych víc vařit a kuchtit na ohni. Plánuju se také zabývat lukem, prakem, oštěpem a dalšími zbraněmi, včetně jejich výroby z přírodního nebo nalezeného materiálu. Jak je vidno, plánu je hodně. Takže uvidíme, co čas přinese. Bushcraft je téma, kterému se člověk může věnovat v jakémkoli věku. Je jedno, jestli je vám pět nebo sto let.

**Kristýna Komárková*

Tomáš Krákora alias Kraken je YouTuber, který natáčí videa o bushcraftu, přírodě a chalupaření. Na svém kanále sdílí své názory, zkušenosti i recenze na outdoorové vybavení. Kraken navíc pro své fanoušky pořádá kurzy s bushcraftovou tematikou. Více informací o Krakenovi se dozvíte na webových stránkách Bushcraftportal.cz, Bushcraftshop.cz nebo jeho YouTube kanále.

30 let aktivní činnosti na poli filozofie, kultury a dobrovolnictví

Již 30 let nabízí Nová Akropolis v Brně možnost vzdělávání v oblasti filozofie. Po vzoru klasiků věříme, že filozofie má především praktický smysl. Proto pestrou nabídku přednášek doplňují dobrovolnické a kulturní projekty, v nichž nacházejí uplatnění lidé nejrůznějšího věku, profesí i vzdělání.

Veřejnost se může seznámit s Novou Akropolis prostřednictvím např. webových stránek. Jak byste shrnula její hlubší smysl či poslání?

Nabízíme tradiční pojetí filozofie jako lásky k moudrosti, která je motorem přirozené potřeby dozvědět se více o sobě i o světě.

Pořádáte kurzy a semináře se zajímavým vzdělávacím obsahem. Jeden z nich je zaměřen na filozofii pro život. Můžete nám blíže představit váš program studia?

Kurz nazvaný Filozofie pro život je prvním stupněm naší školy. Po jeho absolvování lze pokračovat a věnovat se například studiu

psychologie, symbolů, rétorice či dějinám filozofie. Nabízíme celoživotní vzdělávání s jednotlivými pojetím filozofie, která není pouze teoretická, ale poskytuje i praktické rady pro život: jak najít štěstí, vnitřní sílu a klid... Slovy Seneky: „Každou hodinu se přihodí bezpočet věcí vyžadujících rady, které může dát jen filozofie.“

Nová Akropolis působí v Brně již 30 let. Jaká je vaše vize pro zdejší pobočku?

Věřím v kontinuitu dlouhodobých projektů a spolupraci s dalšími organizacemi. S divadlem Barka a divadélkem Fortel realizujeme představení s nevidomými herci, Technické muzeum v Brně se podílelo na putovní slepé výstavě Dotečky věčné krásy... To jsou jen dva příklady z mnoha.

**Petr Krajáč*

Celý rozhovor k přečtení na kult.cz

*VZDĚLÁNÍ

Co trápí rodiče bystrých a nadaných žáků? Víme to, a umíme s tím pracovat

„Zajímá se o algoritmy.“ – „Vše mu musí dávat smysl.“ – „Od tří let se učí anglicky.“ – „Někdy neznám odpověď na jeho zvědavé otázky.“ Mít bystré či nadané dítě je dar, který bývá často vykoupený nejistotou rodičů při hledání vhodné školy.

„V naší škole se často setkáváme s rodiči, kteří o vzdělávání svých dětí přemýšlí již od jejich narození. Hledají prvotřídní školu, která bude jejich dětem rozumět a najde cestu, jak je dále rozvíjet,“ uvedla ředitelka brněnské Základní školy Didaktis Andrea Kalusová. Není náhodou, že se rodiče obracejí právě na ZŠ Didaktis. Pro rozvoj i udržení intelektového nadání žáků využívá nejmodernější pedagogické metody, spolupracuje s renomovanými společnostmi a klade velký důraz na rovnováhu mezi rozvojem vědomostí a rozkvětem osobnosti žáka.

„Naši snahou je poskytnout dětem dostatek prostoru pro bádání, hledání, překonávání překážek i vystupování z komfortní zóny,“ vysvětlila Kalusová. V tom pedagogům napomáhá sesť-

vování individuálních rozvojových plánů žáka. Často se pak stává, že žáci stejného ročníku mají nastaveny cíle různé obtížnosti, tak aby se posouvali na své osobní maximum. Velmi dobrých výsledků pak dosahují jak v běžných předmětech, tak v anglickém jazyce, který se zde učí od první třídy. Angličtina prostupuje i výchovné předměty a mimoškolní aktivity. Samozřejmostí je práce v centrech, samostatná práce na projektech, sebehodnocení, gradované úlohy i formativní způsoby hodnocení. Každé dítě si zaslouží růst a vzdělávat se – a cítit se při tom dobře a bezpečně. V ZŠ Didaktis se práci s nadanými dětmi věnujeme již od roku 2014, a víme jak na to. Blíží informace naleznete na www.zsdidaktis.cz.

**PR*

KULT* 2023/3

Škola základ života

Přiznejme si, kdo na školní docházku v dětství nenadával? Na onu „zatracovanou“ Marii Terezii, která ji zavedla. Jenže, ať se nám to na základce líbilo nebo ne, základem života ve vyspělém světě je opravdu škola.

kouská, česká a uherská královna, markraběnka moravská, vévodkyně burgundská a parmská a hraběnka tyrolská, byla nejstarší dcerou **Karla VI.**, císaře Svaté říše římské, krále českého, uherského etc. Ten v roce 1713 vydal tzv. Pragmatickou sankci, která měla zaručit jeho potomkům zachování jednotnosti a nedělitelnosti dědičných zemí habsburských.

Navíc poté, co v roce 1716 zemřel jako kojeneček jediný syn Karla VI. **Leopold Jan**, nabytý zmíněný dokument o to většího významu, protože revolučně zaručoval dědictví nástupnictví práv jeho dcerám, konkrétně nejstarší z nich – Marii Terezii. Problém však nastal se smrtí Karla VI. v roce 1740, když Bavorsko a Sasko odmítly Pragmatickou sankci uznat a pruský král vznesl územní nároky na Slezsko.

Války spojené s bojem o následnictví trůnu ukončil v roce 1748 až tzv. Cášský mír. Ten sice nakonec Pragmatickou sankci potvrdil, ale za cenu jistých územních ztrát. Marie Terezie však mohla konečně začít „úřadovat“. A že opravdu úřadovala, je znát prakticky dodnes, prostřednictvím stále platných dopadů tzv. tereziánských reforem. Mezi ně se vedle téměř kulturní školní docházky, díky které si Marii Terezii opravdu bezpečně pamatujeme ze školních lavic, řadí mimo jiné i zákon z roku 1770 o číslování domů. A to jak ve městech, tak i na vesnicích. Pravda, Marii Terezii bychom si však měli pamatovat především díky jiné výjimečnosti. Jako první a také poslední panovnici na českém trůnu.

Škola volá!

Všeobecný školní řád byl tedy vyhlášen v roce 1774, jako jedna z nejvýznamnějších reforem v celé tehdejší rakouské monarchii. Přesto to ještě nebyla ona notoricky známá povinná školní docházka. Ta byla zavedena téměř o sto let později. Řád byl však tím zásadním impulzem pro vybudování systému veřejných škol i vytvoření podmínek, které by poskytovaly vzdělání veškerému obyvatelstvu. Do té doby

Přitom ono slůvko „vyspělém“ je celkem zásadní. Jinak řečeno, to, co vnímáme jako samozřejmé, tedy život ve všeobecně vzdělané společnosti, je součástí toho, co se nám v dětství mohlo třeba i protivit. Tedy, základní školství. Také námi vysněná povolání jsou s kvalitním vzděláním často nedílně spojená. Pokud tedy zrovna netoužíte házet lopatou... Byla to tedy především začínající průmyslová revoluce, která si vynutila alespoň základní vzdělání si u pracovníků vynutit. V habsburské monarchii, do které spadalo i Království české a Markrabství moravské, proto zesílily snahy o to, vnést do vzdělávání řád a všeobecně jej rozšířit.

Ovšem, pouhým uvedením zákona v platnost školství automaticky fungovat nezačalo. Vlastně podobně, jako nebyla automatická vláda již zmíněné Marie Terezie. Její postavení v čele rakouské monarchie bylo totiž zpočátku nejisté a zpochybňované. A nakolik je její panování dodnes v mnoha ohledech vnímáno jako revoluční, chybělo málo a všechno mohlo být úplně jinak.

Jediná vládnoucí žena na českém trůnu

Marie Terezie, plným jménem Marie Terezie Valpurga Amálie Kristýna, arcivévodkyně ra-

„Má-li se člověk státi člověkem, musí se vzdělávati.“ Jan Amos Komenský

se totiž školský systém v rakouské monarchii selektivně opíral o univerzity, gymnázia, městské školy nebo církevní řády.

Školním řádem Marie Terezie v podstatě vyzývala rodiče, aby své děti ve věku od 6 do 12 let posílali do normálních, hlavních a triviálních škol, přičemž označení jednotlivých druhů škol odpovídalo jak místním, tak i sociálním možnostem obyvatelstva.

Triviální školy převažovaly na vesnicích a v českých zemích se v nich vyučovalo téměř výhrad-

ně česky. Ve městech byly triviální školy určeny pro děti z méně majetných rodin. Vyučovalo se zde čtení, psaní a počítání. Na vesnicích k tomuto triviálnímu vzdělání přibýly i základy polního hospodářství a ve městech zase učivo související s prací v průmyslu. Základy přírodopisu, zeměpisu a společenskovedního dějepisu se následně vyučovaly pouze v nejvyšších třídách těchto škol.

Hlavní školy byly zřizovány v krajích, a kromě náboženství a osnov ze škol triviálních se zde

učila například i latina, sloh, kreslení, geometrie či základy hospodářství a průmyslu. V hlavních městech zemí rakouské monarchie pak byly zřizovány školy normální. Ty měly rozšířené osnovy škol hlavních a vyučovalo se zde pouze v německém jazyce.

Učitel žákem

Bez zajímavosti není ani rozvoj učitelstva, protože je logické, že s reformou a rozšířením škol musel být nutně uveden do chodu i proces vyšší odbornosti učitelů, jejich profesionalizace a vůbec rozšíření jejich řad. K přípravě budoucích učitelů sloužily tzv. preparandy, které zajišťovaly odbornost učitelů, a především jejich přípravu na hromadnou výuku. Učitelem se tedy nemohl stát jen tak někdo.

Pro učitele na školách triviálních trvala příprava tři měsíce, pro hlavní školy šest. Absolventi pak nastoupili na místo pomocného učitele a teprve po roce praxe se mohli přihlásit k učitelské zkoušce, která jim umožňovala vyučovat samostatně.

***Robert Žďárský**

*KULT

Vstupenky na všechny akce

smsticket

Pays

KULT* 2023/3

I bez Hemingwaye se dá prožít hezký život

Jeho knihy se možná už neprodávají v takovém počtu jako v devadesátých letech, i tak patří Michael Viewegh nadále k nejvýraznějším osobnostem české literární scény. Rozhovory s ním se točívají kolem řady různorodých témat, my jsme však zůstali věrní těm, které zastřešují toto číslo KULTu. Řeč tudíž byla hlavně o literatuře.

Loni jste se stal šedesátníkem, ovlivnilo vás to výrazněji po osobní, nebo pracovní stránce?

Poprvé v životě jsem si koupil sebezorgovou příručku. Nese název Cestou fak it a já dle jejího základního doporučení vpustil kouzlo fak it do svého života.

Několikrát jste se vyjádřil v tom smyslu, že v minulosti jste se občas choval tak, jak dnes nepovažujete za správné. Narážel jste třeba na hádky s literárními kritiky. Je pro vás s přibývajícím věkem snazší zachovat chladnou hlavu?

Narážel jsem i na svou relativně dávnou promiskuitu, ale k té kritice. Už dávno je mnohem snazší ji ignorovat, a to ze dvou důvodů: za prvé jsem před deseti lety málem umřel, což moje vnímání literární kritiky poněkud relativizovalo, a za druhé na legendární polici v moji sázavské ložnici toho času jaksí zcela prokazatelně stojí – kromě dřevěných afrických sošek, svíček a erotických pomůcek – dvacet devět mých v Euromedii vydaných, čtenářsky nadprůměrně úspěšných knih. Brzy k nim mimochodem přidám třicátou (reedici Povídek o lásce). Těch skoro třicet knih je pro mě už teď každý večer a každé ráno důkazem pravdivosti rčení: Psi štěkají, karavana jede dál...

Co si myslíte o tom, že zevrubná reflexe nové české literatury ze stránek novin spíše mizí a roste naopak význam různých internetových databází?

„Se svými skvělými dcerami se už delší čas snažím nic moc neřešit – a funguje to velmi dobře.“

Kdybych byl nedejbože novinový recenzent, možná bych se tím trápil – ale protože novinovým recenzentem nejsem, protože jsem před deseti lety skoro umřel, protože je mi jednašedesát, protože internetové databáze nečtu, a protože jsem se v neposlední řadě v posledních letech několika překvapivě vlídných recenzí dočkal, mohu nyní po pravdě přiznat, že je mi přesun zevrubné reflexe nové české literatury ze stránek novin na internet víceméně šumák.

**Kolik času vy sám věnujete čtení?
A máte na pomyslném nočním stolku spíše klasiky, nebo novinky?**

Čím dál méně. Moje poškozená krátkodobá paměť mi bohužel umožňuje pouze čtení

na jeden záťah. Povídku přečtu naráz celou a většinou ji i pochopím, ale složitější komponovaný román rozečtu, a když se k němu třeba už druhý den vrátím, nepamatuji si ani postavy, ani děj. Po pravdě řečeno ale čtu méně i proto, že mě už máloco zaujme.

V květnu vám vyšel román Malý Gatsby a Carmen z Chodoriva, jehož názvem na dvě klasická díla odkazujete. Je důležité, aby se i dnešní čtenáři vraceli k tvorbě zásadních spisovatelů historie?

Budme upřímní: i bez přečtení Fitzgeralda nebo Hemingwaye se dá prožít hezký, dobrý život – dokonce možná i bez přečtení jediné

knihy. Věřte nebo ne, jednoho takového člověka znám – není vůbec hloupý a je to můj dobrý kamarád. Ani ode mě samozřejmě nikdy nic nečetl. Vůbec mi to nevadí.

A jak se stavíte k široce diskutované snaze některých nakladatelů vydávat dříve „nedotknutelná“ díla v korektnějších překladech, které mnohdy přímo vypouštějí potenciálně komplikované výrazy apod.? Dá se hovořit o novodobé cenzuře?

To je horší než cenzura. „Pokrokářsky“ škrtat v Tomu Sawyerovi dobové, tehdy zcela autentické slovo *negr*, to je posmrtné znásilnění Marka Twaina. Těm úchylům, kteří se ho dopustili, řekjeme proto „negrofílové“.

Dovedete si představit, že by ve vzdálené budoucnosti něco podobného potkalo třeba i Výchovu dívek v Čechách nebo Zapisovatele otcovský lásky?

Představitost se jaksí živím, takže, bohužel dovedu. Nikoli náhodou jsem před lety za jednu scénu, nevím už ve kterém románu, dostal od jakéhosi ultrafeministického spolku titul „Sexistické prasátko“... Představit si umím i to, že dotyčné dámy přijedou na inspekci ke mně na Sázavu, aby zkontrolovaly, jestli se chovám korektně k Ukrajince, kterou jsem ubytoval. Tímto jim veřejně vzkazuji, že onu Ukrajinku miluji a hodlám se s ní oženit – ale tohle sdělení je spíš ještě víc zneklidní.

Tématem tohoto čísla magazínu KULT* je mimo jiné i osobnostní rozvoj. Na začátku rozhovoru už jsme se jej letmo dotkli, ale řešíte něco podobného třeba i u svých dcer? Zajímáte se třeba o to, co ve svém volném čase čtou?

To je spíš parketa mé exmanželky, která svůj osobnostní rozvoj nastrovala naším snatkem a posléze jej prostřednictvím našeho rozvodu dovedla k úplné dokonalosti (smích).

Pokud jde o všechny tři mé skvělé dcery, tak s nimi se už delší čas snažím nic moc neřešit – a funguje to velmi dobře.

Řada českých spisovatelů používá sociální sítě především k propagaci svých knih nebo k pozvánkám na autorská čtení. Vy se na nich vyjadřujete i k různým společenským kauzám, nezřídka s přesahem do politiky. Je pro vás přirozené nestát takříkajíc mimo?

Ano. Na doporučení nakladatelství mám Facebook, občas tam napíšu i něco o politice. Do svých povídek, novel a románů politiku až na výjimky netahám, ale do novinových fejetonů, které teď píšu do víkendové přílohy deníku MF DNES, ji někdy se škodolibou chutí zařadím.

Letos je tomu 30 let, co jste získal Cenu Jiřího Ortena. Jak se zpětně díváte na význam, který měla pro vaši další kariéru?

Ono ojedinělé ocenění dnes považuji za nešťastné, neboť ve mně po několik desetiletí nepřestávalo vzbuzovat lichou naději, že přijdou i ceny další, ještě mnohem významnější...

Máte na závěr nějakou radu pro začínající české spisovatele?

Ano, zní takto: Vaše naděje, že se psaním v budoucnu užíváte, je s vysokou pravděpodobností zcela lichá. Pokud toužíte, nebo dokonce musíte psát, je mi vás líto. Bude to vaše volnočasové hobby, kterým časem znechutíte svého partnera, respektive partnerku, i své děti. Já jsem svým každodenním deseti- až dvanáctihodinovým psaním děti i manželku sice rovněž znechutil, ale protože se moje knihy v devadesátkách a ještě i v prvních několika letech tohoto století prodávaly opravdu dobře, aspoň jsem je občas vzal na Maledivy. Vy ovšem na tak drahou dovolenou mít nebudete.

**Ivo Michalík*

foto Euromedia

Michal Viewegh (* 1962, Praha) se chvíli živil jako učitel a literární redaktor, ale brzy se stal spisovatelem z povolání. Napsal *Báječná léta pod psa*, *Účastníky zájezdu* nebo *Román pro ženy*. Tato i další jeho díla byla s úspěchem zfilmována. V prosinci 2012 přežil disekci aorty.

Trpělivost, píle i podpora. Jak se stát spisovatelem?

O kariéře spisovatele sní kdekdo. Ale jen málokdo ví, jak začít nebo co je předtím potřeba udělat. Než oslovíte nakladatelství nebo se rozhodnete knihu vydat sami, přečtěte si těchto pět rad.

* KNIHY

Najděte si pravidelný čas na psaní

Prvním krokem k tomu, stát se spisovatelem, je vytvořit si pravidelnou rutinu. Bez ohledu na to, jestli máte plný pracovní den nebo den volna, vždy je důležité najít si třeba jen půl hodinky denně čas na psaní. Vytvořte si rozvrh a stanovte si denní nebo týdenní cíle. Možná kvůli tomu budete muset omezit jiné volnočasové aktivity, ale pokud je psaní vašim snem a vášní, takhle oběť rozhodně stojí to za to.

Čtěte a uče se od ostatních autorů

Pravidelné čtení je pro spisovatele něco jako voda pro ryby. Přečtěte si knihy různých žánrů i od různých autorů, abyste si rozšířili obzory a nasáli inspiraci. Vnímejte styly psaní a rozličné techniky. Zjistíte, co vám nejvíce sedí,

a ještě objevíte neotřelou kombinaci slovních hříček, popisů a přirovnání. Čtení pomáhá lépe porozumět tomu, jak funguje psaní.

Nebojte se experimentovat

Psaní je proces a zlepšuje se cvičením, takže na sebe buďte hodní. Pište proto, že vás to baví. Žádný učený z nebe nespádl. Je naprosto normální, že vaše psaní (nejen) v začátcích bude nedokonalé. Důležité je mít odvahu a nebát se vyzkoušet nové styly nebo psát o jiných tématech. Dejte volný průchod kreativitě.

Připojte se ke spisovatelské komunitě

Pro úspěch je užitečné propojit se s dalšími vášnivými pisálky. Můžete se k nim připojit online, zúčastnit se literárních workshopů nebo

si najít skupinu spisovatelů ve svém okolí. Povídání si o psaní, zpětná vazba, a především podpora napomohou nejen ke zlepšení ve vlastní tvorbě, ale navíc vám zvýší sebevědomí.

Bud'te trpěliví a nevzdávejte se

Poslední, ale nezbytnou radou je zůstat trpělivý a nevzdávat se. Stát se spisovatelem je proces, který vyžaduje čas a úsilí. Na svém psaní poctivě pracujte, rozvíjejte své dovednosti a nezalekněte se neúspěchu. Každý spisovatel má svou vlastní cestu k úspěchu.

**Kristýna Komárková*

KULT* 2023/3

Jak vzniká kniha? Pojd'te se s námi podívat do světa nakladatelských domů

Zajímalo vás někdy, jak se z pouhého rukopisu stane skutečná kniha, kterou si následně můžete koupit v knihkupectví? Celý proces zahrnuje několik stěžejních fází. Způsob, jakým kniha vzniká, se s vývojem moderních technologií výrazně proměnil, ovšem určité prvky přetrvávají.

Základem každé knihy je rukopis, který následně autor nabízí příslušnému nakladatelství. Důležité je, aby se na knižním trhu dobře orientoval a měl představu o tom, kterému nakladatelskému domu jeho dílo odpovídá svým žánrem i charakteristikou. V této fázi dochází k recenzování textu, kdy nakladatelství zvažuje, zda rukopis se svým námětem odpovídá zájmu potenciálních čtenářů na daném trhu, a má tudíž smysl se mu dále věnovat. Pokud tomu tak je, dochází k podepsání smlouvy mezi nakladatelstvím a autorem.

Dílo poté vstupuje do druhé fáze, jež zahrnuje celou řadu rozmanitých redakčních úprav. Zde hrají významnou roli především odborný redaktor a korektor. Klíčovým úkolem odborného redaktora je zajištění plynulosti celého textu, jeho srozumitelnosti pro čtenáře a celkové soudržnosti mezi textem a následnými grafickými úpravami. Dále se redaktor věnuje opravě veškerých gramatických a stylistických nedostatků, na čemž spolupracuje s ko-

rektorem. Poté přicházejí na řadu grafici. Ti se zabývají sazbou textu a tzv. lámáním knihy, které představuje její konečný vzhled. Společně s grafickým zpracováním bývá text v této části produkce doplněn také o ilustrace, pokud jsou součástí knihy.

Posléze probíhají závěrečné úpravy v podobě autorských a redakčních korektur. Auto zpravidla vyznačuje opravu jak přímo do samotného textu, tak na okraje jednotlivých stránek, a má také možnost připojit k úpravám svůj komentář. Původní text je v tuto chvíli v sazebním programu nakladatelství, a proto se tyto korektury zanášejí ručně do vytištěného textu nebo elektronicky do souboru PDF. Před odesláním knihy do tisku dochází k opětovnému pročitání textu odborným redaktorem a korektorem, aby se doladily poslední možné nedostatky.

Výstupem této fáze je tzv. sloupcová a stránková korektura. Stránková korektura již představuje závěrečnou formu knihy. Nakonec

získá vznikající kniha svou obálku a teprve nyní se rozhodne o jejím finálním názvu, jelikož ten musí být v souladu jak obsahem, tak i s podobou obálky a celkovou grafickou úpravou. Výsledek poté zašle nakladatelský dům k vytištění. Samotný tisk trvá zpravidla několik dní v závislosti na jejím rozsahu, druhu vazby a celkovém nákladu. Vytištěné stránky potřebují před vložením do vazby na pár dní uložit, aby se zabránilo jejich případnému zvlnění. Poté se kniha zaveze do vybraných distribučních skladů, které je rozešlou do příslušných knihkupectví. V okamžiku, kdy kniha vznikne, se jí ujímá marketingové a PR oddělení, jehož cílem je spolu s autorem zajistit její úspěšný prodej.

***Lucie Kratochvílová**

Nejočekávanější knihy tohoto podzimu

Podzim bývá ve světě knih jedním z nejrušnějších období. Pojďme se proto podívat, jaké novinky nás čekají. Těšit se můžete jak na věhlasné české a zahraniční autory, tak na skvělé, avšak prozatím méně známé spisovatele.

Velmi očekávanou knihou září je *Empusion* od jedné z nejočekávanějších polských spisovatelek **Olgy Tokarczukové**. Půjde o „přírodní léčivý horor“, v němž autorka odkrývá fakta o světě, o kterých mnohdy ani vědět nechceme. Čtenáři detektivek a thrillerů se mohou těšit na *Na dně temné řeky*, jež je pokračováním úspěšné série *Případy Kay Sharpové* **Leslie Wolfeové**. V září je na řadě rovněž nové vydání románu *Červená, bílá a královsky modrá* od oblíbené **Casey McQuistonové**, s bonusovou kapitolou a filmovou obálkou. Z českého prostředí stojí za zmínku spisovatel a scenárista **Jan Gardner**, jeden z tvůrců oblíbeného seriálu *První republika*, se svou novinkou *Devátý neznámý*. V říjnu se na policích knihkupectví objeví novinka jedné z předních českých autorek současnosti **Petry Dvořákové** nesoucí název *Plánata*, jež odkrývá příběh obyčejné rodiny

v přelomové době, kdy není všechno tak, jak se zdá. *Paměť dívky* představí jedna z nejvýznamnějších francouzských spisovatelek **Annie Ernauxové**. Autorka se zde vrací k jedné ze svých vzpomínek a uvažuje nad tím, zda je možné se někdy zcela oprostít od svého ponížení. Čtenáři se dále dočkají nové knihy v rámci oblíbené série *Romantické útoky* od **Julie Caplinové**.

Vinice ve Francii vás zavedou do příběhu lásky v oblasti Champagne. Dočkáme se také knihy bývalé první dámy Spojených států a velmi úspěšné autorky **Michelle Obamové**, jmenovat se bude *Světlo v nás – Jak si poradit v nejisté době*. Inspirativní dílo přináší mnoho účinných rad a strategií, jak si navzdory nejistotě, která nás neustále obklopuje, udržet vnitřní naději a klidnou mysl.

Mezi listopadovými novinkami pak nalezneme knihu od albánské spisovatelky a politoložky **Ley Ypiové** s názvem *Svobodná*, celosvětový bestseller popisující vzpomínky na autorčino dospívání po pádu železné opony. Dále vyjde knižní debut *Tento pokoj se nedá sníst* Slovenky **Nicol Hochholczerové**. Jedná se o poetický a současně značně kontroverzní text popisující

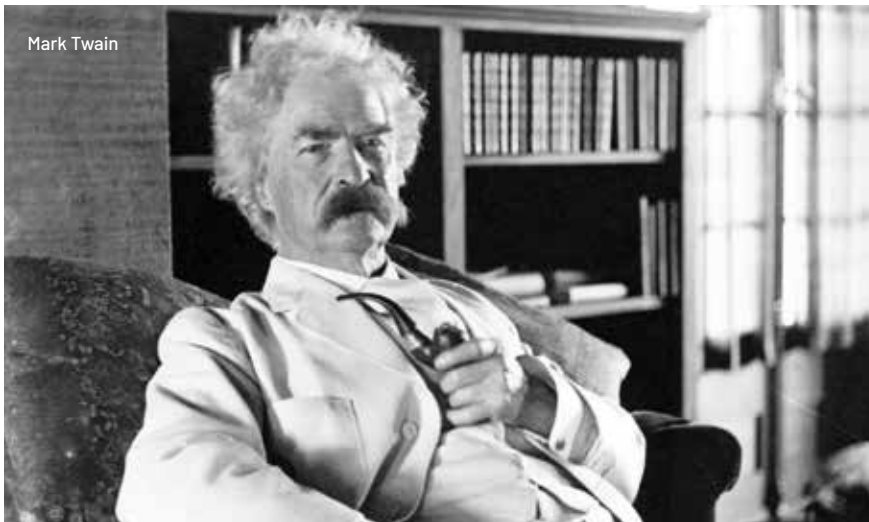
poměr mezi dospívající dívkou a manipulativním starším mužem. Ve stejné době bude uvedeno také další dílo zmíněné **Annie Ernauxové**, pojmenované *Mladík + Udalost*. Zahrnuje text o milostném poutu padesátileté spisovatelky k výrazně mladšímu muži a druhý text, v němž se autorka ohlíží za svými deníkovými zápisky z doby, kdy jako svobodná žena zjistila, že je těhotná. Novou knihu představí také manželská dvojice nově vystupující pod pseudonymem **Alex Ahndoril**, jinak známá také jako **Lars Kepler**. Román se nazývá *Až najdu klíč* a je prvním dílem nové detektivní série švédského páru. V neposlední řadě vyjde temný horor *Závěš* uznávané ikony žánru **C. J. Tudorové**. Vypráví o třech obyčejných lidech, kteří jsou ochotni riskovat vše pro svou záchranu a vykoupení.

*Lucie Kratochvílová

Přílišná korektnost v literatuře, nebo již cenzura?

Zdá se, že se tento „trend“ prozatím výrazněji promítl pouze do děl zahraničních autorů, ovšem to obavy ze zásahů do textu známých a klasických románů nezmenšuje. Naopak. Vystávají totiž otázky, nakolik jsou zásahy do cizích děl v jistých případech nutné. Ať již pod rouškou „aktualizace“ textu modernímu čtenáři, nebo skryté za fetišem korektnosti.

Mark Twain

Jsou to však nakladatelé, kteří ustupují námitkám slůvka „korektní“ a dávají tím prostor pro jeho přehnanou obhajobu. V knize **Roalda Dahla** *Karlík a továrna na čokoládu* došlo například k nahrazení slova „tlustý“ slovem „silný“. Při tom, o tom, že jde o významově dost rozdílný výraz, snad není zapotřebí obsáhle diskutovat. Z *Babičky drsňačky* **Davidu Walliamse**, který ve svých knihách často a rád přehání, nakladatel mimo jiné vypustil údajně „citlivou“ zmínku o svahilštině. Autorovo cílené mlčení je v tomto smyslu snad všeřikající.

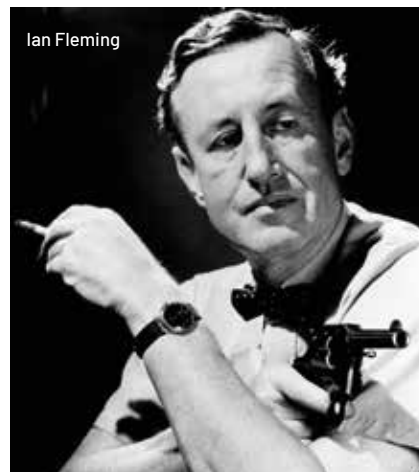
Na druhé straně se při aktuální polemice o pasáži z románu *Žít a nechat zemřít*, která popisuje, že James Bond slyší, jak publikum harlemského strip baru „funí a chrochtá jako prasata u koryta“, upozaduje, že změnu už v polovině šedesátých let minulého století autorizoval sám **Ian Fleming**. Nejde tedy o nijak novou záležitost, byť se současní kritici změn tváří opačně.

Dokonce dnes všeobecně hanlivě vnímané slůvko „negr“, pocházející z latiny (*niger* = černý), bylo z bondovek také vyjmuto, přestože se jednalo o běžný dobový slangový výraz, užívaný i **Markem Twainem** v literatuře pro děti. Tehdy byl přitom jako rasistický vnímán dnes relativně neutrální výraz pro černochy – černý. Otázkou proto zůstává, kde je hranice mezi korektností a přepisováním dějin literatury. Anebo, kdo má právo do literatury takto nekontrolovatelně zasahovat?

Nezbývá než doufat, že se situace okolo editace (ne)vhodných výrazů v knihách nezvrhne docela a nakladatelé budou zachovávat a ctít autorství původních textů. Původní formulace totiž mimo jiné dokreslují dobu vzniku díla i samotný děj knihy, což je i názor redakce KULTU.

***Robert Žďárský**

o korekci. Kdo nám přitom zaručí, že u takto toliko „nevinných“ změn zůstane? Že tato až přehnaná literární korektnost postupně nepřerostě v neřízenou cenzuru? A to nepopírám, že odpovědnost autorů v literatuře občas/často pokulhává, protože například v českých knihách zůstávají vulgarismy rovnou bez povšimnutí. Dokonce i v knihách pro děti!

Ian Fleming

Není se tedy čemu divit, že změny některých užitých výrazů či celých pasáží, často již bez vědomí samotných autorů vyvolaly v veřejnosti značný rozruch. Zvláště v knihách pro děti. Ovšem kde není žalobce, není ani soudce. Proto, o kolika případech podobných editací nakonec vlastně víme? Nezřídka totiž vycházejí reprinty starších titulů, v nichž se tu a tam vyskytne, oproti původnímu textu, změna, aniž by si toho kdokoli všiml. Sám jsem v Albatrosem nově vydané knize **Jaroslava Foglara** *Boj o první místo* hledal pro mne ikonickou větu, kdy hlavnímu hrdinovi připadá, že „běží strašně kostrbatě a musí každou chvíli upadnout“. No, není tam. Přitom dokonale vystihuje pocity dospívajícího chlapce při vypětí z boje o vítězství v jeho prvním závodě. Byla snad nadbytečná?

Nad veřejnou polemikou, při níž si publicisté nezřídka protřečejí a co jednomu připadne ještě v pořádku, tím je druhý pohoršen, však většinově vítězí argumenty těch, kteří předjímají, jaké formulace by se čtenářů mohli dotknout, a následně vyvíjí tlak na nakladatele s žádostí

CZECH VIRTUOSI

A JIŘÍ POSPÍCHAL

5.10.2023 | 19hod
Zámek Slavkov - Austerlitz

Předprodej na
www.czechvirtuosi.cz

BRNO
jihoomoravský kraj
PREFA BRNO

12. SEZONA CYKLU

BACHA NA MOZARTA?

VSTUPENKY V PRODEJI
SMSTICKET.CZ 23/24
BRNO

CZECH
ENSEMBLE BAROQUE
ROMAN VÁLEK

9 koncertů staré hudby
špičkoví sólisté a mladí umělci
novodobé světové premiéry
WWW.BACHANAMOZARTA.CZ

MINISTERSTVO KULTURY
jihoomoravský kraj
BRNO

RŮŽE PRO PANÍ HRABĚNKU

28. 9. – 8. 10. 2023

HARRACHOVÉ
VZNEŠENOST ZAVAZUJE

www.muzeumnj.cz #muzeumnovojicinska

Muzeum Novojicín
Národní památkový ústav

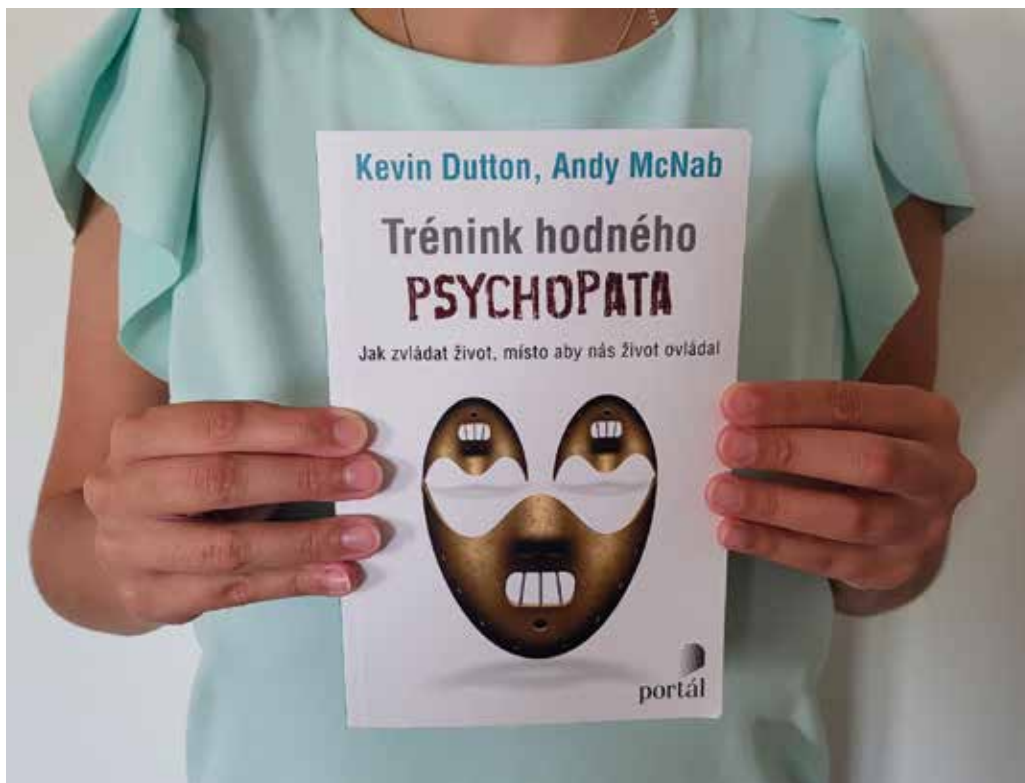
Baroko

Chcete uspořádat firemní akci, skupinový večírek, svatbu, promoci, raut... ?

**Rezervace telefonicky
+420 544 213 845**

baroko.org

Osvojte si tipy na zvládání života s grácií

Psycholog Kevin Dutton a bývalý elitní voják Andy McNab vydali volné pokračování úspěšné knihy Psychopatův průvodce na cestě k úspěchu. Tentokrát se zaměřili na zásadní oblasti života. V knize nazvané Trénink hodného psychopata s nadsázkou a humorem sobě vlastním navíc přidali praktické příklady.

Co se stane, když v sobě lidé probudí hodného psychopata? Podle autorů knihy si začnou lépe, a hlavně kvalitněji řídit svůj vlastní život. Ne všechny vlastnosti psychopatů jsou špatné. Kus vnitřního nepatologického psychopata, který v sobě údajně ukrývá každý, může být ku prospěchu.

V Tréninku hodného psychopata se Dutton s McNabem zabírají téměř všemi oblastmi života. Práce, zdraví, vztahy, odpočinek a volný čas nebo time management. To vše v jedné publikaci, a navíc okořeněné humorně laděnými příklady ze života autorů, jejich klientů a známých.

Kniha je jednoduše a srozumitelně napsaná. Autoři ji rozdělili do čtyř základních kapitol s názvy Opálená osobnost, Jak dosáhnout dobré rovnováhy mezi prací a osobním životem, Jak pracovat chytřeji, a ne usilovněji a Jak mít vyšší sociální inteligenci, přičemž nechybí ani doslov. Jednotlivé sekce následně člení na podkapitoly. Publikace je rozdělena nadpisy odkazujícími na řešenou situaci s rozepsanými „podbody“, nejčastěji v odrážkách. Ně- které pasáže obsahují jednoduché grafy nebo tabulky pro dokreslení rozebíraného tématu.

Trénink hodného psychopata se čte hezky a rychle. Osobně mi je sympatický také ostřejší

humor McNaba, který umí lidsky vysvětlit i těžší životní témata. A právě díky téhle osobitosti smíchané s profesionalitou je kniha tak originální.

**Kristýna Komárková*

Trénink hodného psychopata. Jak zvládat život, místo aby nás život ovládal

Kevin Dutton, Andy McNab

Nakladatelství Portál, s. r. o., 2023

Hodnocení: 90 %

Kam kráčíš, Brno? Poznejte, jak bude vaše město vypadat za pár let

Jakým směrem se Brno ubírá? Co se v něm mění, modernizuje a připravuje? Zjistěte, kam jihomoravská metropole kráčí a co se v ní do budoucna chystá. Přijďte na některou z chystaných přednášek či procházek po městě od 24. září do 17. října.

Ať se nám to líbí nebo ne, Brno bude za pár let vypadat jinak než dnes. Jak? To ukáže akce *Kam kráčíš, Brno? 2023* pořádaná Magistrátem města Brna. Během září a října budou mít lidé příležitost zjistit, co všechno se tu již dnes připravuje a co se chystá v dalších letech. Během čtyř týdnů mohou zájemci zavítat na přednášky o připravovaných projektech, případně během procházek přímo v terénu zjistit, jak se mění ráz města. Na přednáškách se mohou těšit na ukázky projektů z oblasti bydlení, dopravy, kultury, sportu nebo ochrany životního prostředí. Dozví se například, co poskytne areál někdejší Zbrojovky nebo jak mohou rozhodovat o části městského rozpočtu.

Tematické procházky pak představí části Brna, které se připravují na výraznou proměnu a rozvoj. Účastníci exkurzí dostanou příležitost projít se po Trnitě, kde vyrostle zcela nová čtvrť i dopravní terminál s vlakovým a autobusovým nádražím. Probádat lze také nábřeží řeky Svitavy, na němž kdysi prosperující továrny postupně ustupují moderním bytům či parkům. Celý program *Kam kráčíš, Brno? 2023* je pro zájemce dostupný zdarma. Návštěvníci se pouze musí registrovat na webu **Gotoborno.cz**, na němž také naleznou veškeré informace. Podrobnosti jsou zveřejněny i na webu **Brno2050.cz** a na facebookové stránce **Chytré Brno**.

| |

| #brno2050 |

Kam kráčíš, Brno?

Zjistěte, jak se Brno rozvíjí a co nového se v něm chystá.
24. 9. – 17. 10. 2023

prohlídky

- NE 24. září**
Trnitá aneb Vstříc nádraží a nové čtvrti
- NE 1. října**
Po budoucí Brněnské třídě
- NE 8. října**
Proměny Svitavy, řeky průmyslníků
- NE 15. října**
Nejošklivější běh v Brně? Zatím...

přednášky

- PO 25. září**
Tvář města, v němž žijeme
- ÚT 3. října**
Brno, Mekka inovací
- PO 9. října**
Služby dostupné pro všechny
- ÚT 17. října**
Jak na změnu klimatu a dobrou správu

Registrace zdarma na gotoborno.cz
brno2050.cz Chytré brno

B | R | N | O

GALERIE **VALCHARSKÁ**

Foto: František Maršálek, Krystaly no. 1, 1980

ZAHÁJENÍ VÝSTAVY
14 / 9 / 2023 18 H

FRANTIŠEK MARŠÁLEK

Sen o fotografii

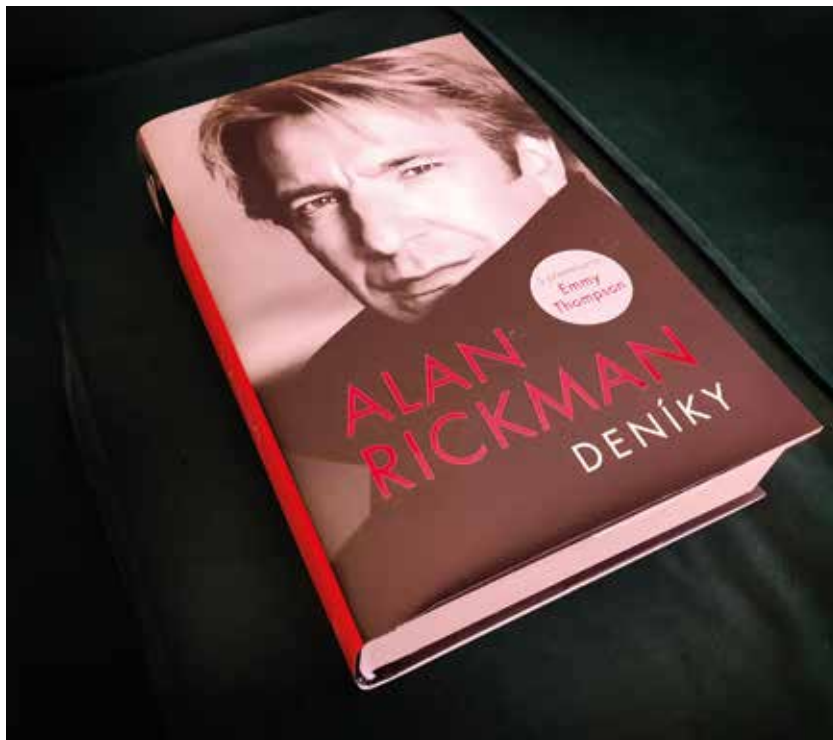
VÝSTAVU ZAHÁJÍ LUCIE JANOUŠKOVÁ, ROBERT HELBICH A PAVEL VANČÁT
15 / 9 - 1 / 12 / 2023

 INKLUZIVNÍ

FOTOGRAFICKÁ GALERIE **FIDUCIA**

WWW.GALERIEVALCHARSKA.CZ

Alan Rickman, to není jen Severus Snape. Je to také Tybalt v Romeovi a Julii, šerif z Nottinghamu v Robinu Hoodovi, plukovník Christopher Brandon ve filmu Rozum a cit, Antoine Richis v Parfém: příběh vraha, soudce Turpin ve Sweeneyym Toddovi nebo trochu nekonvenční šéf Harry v Lásce nebeské. Za svou kariéru tento Londýňan předvedl své herecké mistrovství v nespočetném množství divadelních her a filmů. Zároveň je pravda, že právě Severus Snape, profesor lektvarů v Harrym Potterovi, ho náležitě proslavil.

Deníky Alana Rickmana nejsou pro každého, ale nabízí hodně

Když začátkem roku 2016 podlehl zákeřné rakovině slinivky, způsobilo to mezi jeho blízkými i fanoušky šok. Choroba si ho vzala příliš rychle, přičemž on sám ji dlouho před veřejností tajil. Neodešel ale tak úplně bez rozlučky. Zanechal po sobě spoustu deníků, které si během života vedl. Se souhlasem jeho manželky se tak v knižní podobě dostávají na světlo světa, aby přiblížily myšlenky a osobnost jednoho z nejvýznamnějších herců své generace.

Na publikaci *Alan Rickman: Deníky* se nedá pohlížet jako na literární dílo. Jedná se totiž o surovou formu zápisků, které, pokud je chtěl herec někdy vydat, by potřebovaly celou řadu redaktorských zásahů. Není to kniha, která se chce zavděčit masám – což dokazují i rozpačité čtenářské recenze.

Alan Rickman se nezabývá detaily, především první polovinu knihy tvoří jenom kusé informace, kde, jak a s kým se za jakých okolností setkal. Přehrášl jmen známých i méně známých osobností místy hodně nudí a nutí čtenáře, aby stránky otáčel jen velmi pomalu. Jak si Alana

postupně bere rakovina, jsou zápisky ještě strožejší a chybí kontext pro jednotlivé situace.

Tu naštěstí přichází na pomoc autorské poznámky pod čarou, které čtenáře šikovně uvádějí do jednotlivých situací. Přibližují nevyřčené momenty z Alanova života, podrobněji popisují lidi z jeho okolí. Zápisky končí 12. prosince 2015, měsíc před jeho smrtí. Následuje velmi emotivní doslov Alanovy manželky **Rimy Horton**. Dodatečnou tečkou je pak ještě výběr z Rickmanových raných deníků, počínající rokem 1974. Tyto zápisky jsou ucelenější a jejich čtení je podstatně zajímavější.

Navzdory kostrbaté formě zápisků není možné říct, že kniha nesplnila svůj účel. Naopak. Pokud si zvyknete na zběsilé tempo vyprávění a doplníte si informace z dodatečných poznámek, začne se před vámi krok za krokem otevírat osobnost Alana Rickmana.

Mezi řádky lze postupně číst o jeho velké lásce k hereckému i filmářskému umění. Jeho komentáře k filmům i k některým natáčením jsou zajímavou sondou nejen do jeho mysli, ale také

do zákulisí různých projektů. Bylo zjevné, že měl svoji práci rád a měl rád také lidi, kteří ho obklopovali. Milé a vtipné jsou především jeho poznámky o setkání se slavnými osobnostmi, které svým osobitým způsobem hodnotí. Čas od času textem také probleskne zajímavý slovní obrat nebo postřeh, který poodhalí zase trochu víc z autorova nitra. Zápisky navíc oplývají jeho specifickým, trochu sarkastickým smyslem pro humor, což jim dodává potřebnou jiskru.

Deníky Alana Rickmana se zřejmě nebudou těšit takové oblibě jako jiné autobiografie. Pořád si ale zaslouží pozornost. Jsou svým způsobem poutavým a trochu i smutným čtením o herci, který svou práci miloval a žil jí až do úplného konce.

***Kristina Slabáková**

Alan Rickman: Deníky
Alan Rickman
Ikar, 2023

Hodnocení: 75 %

Životopis prince Harryho otevívá hodně otázek

Jen málokterá biografie vzbuzuje tak rozporuplné reakce, vášnivé diskuze i jízlivé poznámky jako ta o životě prince Harryho. Mladší ze dvou bratrů, označovaný jako Náhradník, černá ovce rodiny, potíživista a provokatér, se veřejnosti v uplynulých letech často připomínal v různých kauzách, dokumentárních filmech, nebo také v tolik propírané epizodě talk show Oprah Winfrey. Hovořil o svých nelehkých zkušenostech s bulvárem i o své manželce Meghan Markle, kterou paparazzi pranýřovali ještě mnohem víc.

S oznámením, že princ Harry vydá svůj ucelený životopis se všemi detaily, se na jeho hlavu snesly další posměšné poznámky v tom smyslu, že bratr následníka britského trůnu jen touží po pozornosti. Nakolik jsou tyto pomluvy pravdivé, už je na posouzení každého jednotlivce. Já je brát do úvahy nebudu a podíváme se na kloub jenom knize samotné a tomu, co se v ní snaží princ Harry říct.

Biografii *Náhradník* ve skutečnosti nenapsal sám vévoda ze Sussexu. Za jejím zrodem, z pozice tzv. ghostwritera, stojí úspěšný americký prozaik a novinář **J. R. Moehringer**. Na svém kontě má mimo jiné podobně koncipovaný životopis spoluzakladatele značky Nike, **Phila Knighta**.

Profesionální ruka je na textu znát. Kniha je mimořádně čtivá, skvěle vygradovaná, až připomíná spíš komplikovaný román než suchopárny přepis něčího života. Autor zachází do detailů, pro čtenáře modeluje svět kolem hlavního aktéra velmi realisticky a přitažlivě. Díky tomu kapitoly ubíhají rychle a lehce. Princ Harry začíná svůj příběh v roce 1997, krátce po tom, co tragicky zahynula jeho matka, **princezna Diana**. Právě bolest nad její ztrátou je jakýmsi pojítkem mezi všemi kapitolami a ukazuje se, že s jejím odchodem se Harry nikdy nesmířil.

Další střípky věnuje životu na škole, vstupu do armády, vztahům se svým bratrem, otcem i s několika ženami. Vyprávění pak vrcholí

v současnosti, po seznámení s Meghan a jeho rozhodnutím opustit své povinnosti coby Náhradníka a reprezentanta královské rodiny. Nejzajímavější je bezesporu prostřední část, věnovaná Harryho vojenské kariéře. Harry zde opouští své nekonečné vzpomínání na matku a poukazuje na problémy, se kterými se setkával za hranicemi své domoviny a které mu nakonec způsobily posttraumatickou poruchu a dále formovaly jeho osobnost.

Ovšem nejpalčivější součástí biografie jsou poznámky k praktikám bulváru a novinářů. Harry zde velmi jasně a bez obalu poukazuje, jak dokážou ohýbat pravdu a z pár fragmentů informací sestavit zcela jiný příběh. Lidé, kteří princovy veřejné projevy sledují delší čas, již sice téměř vše vědí, v knižní podobě, navíc zasazené do ucelenějšího kontextu, ale informace získávají jasnější obrysy.

Náhradník se nezdá jen jako řadová biografie, ale spíš jako apel na veřejnost, aby si uvědomila, že za všemi těmi bombastickými titulky jsou skuteční lidé a jejich životy. Princova potřeba vysvětlit a uvést na pravou míru řadu svých prohřešků z minulosti zde působí velmi logicky a pochopitelně. Je pak jen na čtenáři, kolik toho přijme a jestli přehodnotí své názory.

***Kristína Slabáková**

Náhradník
Princ Harry
Práh, 2023

Hodnocení: 75 %

Důstojná rozlučka se sirem Terryem Pratchettem

Kdybychom měli jmenovat několik autorů, jejichž dílo posunulo hranice žánrové literární tvorby, kromě Johna R. R. Tolkiena, Douglase Adamse, Edgara Alana Poea nebo Howarda P. Lovecrafta musíme zmínit i Terryho Pratchetta. Na světě snad neexistuje fanoušek fantasy, který by jeho jméno alespoň neslyšel.

Tento mimořádně plodný spisovatel se proslavil především svými humoristicky laděnými prózami o Zeměploše, které se dočkaly i povedených filmových a rozhlasových adaptací. Terry Pratchett bohužel v roce 2015 podlehl následkům Alzheimerovy nemoci a zanechal po sobě hodně nedokončených příběhů a zlomených srdcí. I když na sklonku života měl v úmyslu vydat svou autobiografii, nakonec svůj úkol dokončit nestihl. Toho se nakonec ujal jeho dlouholetý asistent a přítel **Rob Wilkins**.

Životopis Terryho Pratchetta nenese podtitul *Život v poznámkách pod čarou* jenom tak. Rob Wilkins ho kromě jiného sestavil ze zápisků,

které s Terryem nashromáždil před jeho smrtí. Samotná kniha je pak takových poznámek pod čarou plná. V některých osvětluje skutečnosti, které se do plynulého textu nevešly, v jiných dovypráví části příběhů, které považuje za důležitější.

Autor v úvodu poznamenává, že tato kniha je především o Terryem, ne o něm. A i když hodně historek vychází z jeho vlastních vzpomínek, stejné množství je založeno na vyprávění jeho rodiny, kolegů a přátel. Wilkins tak maluje velmi barvitý portrét muže, který lidi fascinoval nejen svou fantazií a vypravěčským talentem, ale i houževnatostí a vůlí žít a psát.

Rob Wilkins tady však neplní jenom roli jakéhosi sepišovatele událostí, které se v životě Terryho Pratchetta udály. Nejedná se o suchopárný, chronologicky sestavený text, který vznikl jenom proto, aby se prodával. Wilkins koncipuje knihu jako velmi emotivní a literárně vytříbené vyprávění, kde není nouze o humor, ale ani o vypjaté momenty.

Pratchettův asistent ukazuje svého zaměstnavatele tak, jak ho mnozí asi neznají. Jako člověka výbušného, svérázného, svobodomyslného, vtipného i laskavého. Kapitulu za kapitolou sleduje jeho cestu ke slávě a neodvratnému konci. Mapuje jeho literární začátky, úspěchy i neúspěchy, nešetří velmi osobními vzpomínkami, díky nimž má čtenář pocit, že se dívá na Terryho Pratchetta natolik zblízka, až se ho může dotknout.

Velmi příjemný je zde humor a jazyk, který Wilkins používá. Nemůže popřít, že s Pratchettem strávil hodně času a četl jeho knihy. Jeho vtipy, jazykové dvojsmysly a narážky si totiž berou to nejlepší z pratchettovských hlášek, což funguje nejen jako specifický vypravěčský styl, ale i jako pocta zesnulému autorovi.

Na tomto místě se patří zmínit i překladatele **Tomáše Jeníka**, který na textu odvedl velmi dobrou práci. Nejenže zachoval duch originálu, ale i jeho případné poznámky a doplňující informace jsou podány stejným „pratchettovským“ stylem, takže přirozeně zapadají do vyprávění. Rovněž zachovává slovní hříčky, které používá Wilkins, a v místech, kde jsou takovéto fráze nepřeložitelné, je s humorem vysvětluje – symbolicky – v poznámce pod čarou.

Navenek se první dvě třetiny knihy nesou v převážně humorném duchu, smutným okolnostem Terryho života se začíná Wilkins věnovat až v závěru. Ale když se čtenář trochu víc do textu ponoří a podaří se mu číst mezi řádky, zjistí, že celým dílem prosakuje veliká bolest a smutek nad ztrátou přítele. Klasický životopis se stává spíš jakýmsi prostředkem, kanálem, skrz který se chce Rob Wilkins spojit se všemi, kteří Terryho Pratchetta milovali a obdivovali, aby se společně mohli s tímto velkým spisovatelem a věčným snlíkem rozloučit. Terry by byl spokojený.

***Kristina Slabáková**

Terry Pratchett: Život v poznámkách pod čarou
Rob Wilkins
Argo, 2023

Hodnocení: 95 %

Šestá vítězka Hvězdy inkoustu rozpoutává Souboj princů

Kristýna Dostálová se se svou knihou *Souboj princů* stala vítěžkou šestého ročníku literární soutěže Hvězda inkoustu, kterou pořádá nakladatelství Fragment. V rámci propagace autorka navázala také spolupráci s brněnskou středověkou kapelou Tempus, která k románu vydala i stejnojmennou, a vcelku vydařenou, píseň.

V císařství, kde obyvatelé různých zemí ovládají rozličné entity, se princ Leandros vydává na cestu, aby se s dalšími osmi princí utkal o ruku princezny i královskou korunu. Provází ho jeho dvojče, trochu svéhlavá sestra Leanis. Při náhlé příhodě v nočním lese je Leandros zraněn a je nucen vrátit se domů. Ve snaze uhájit pošramocenou pověst rodiny se Leanis rozhodne odejít na zámek a vydávat se za svého bratra. Turnaj, který pozůstává z několika nebezpečných úkolů, ale někdo sabotuje a Leanis musí zjistit, kdo za náhlými útoky na ostatní účastníky stojí.

Navzdory tomu, že se jedná o literární prvotinu, kde se v rámci žánru nabízí množství klišé, autorka čtenáře velmi rychle přesvědčí o své veliké fantazii a obrazotvornosti. Sice se objevuje několik zaužívaných konceptů a motivů, **Kristýna Dostálová** je vsází do celkem zajímavého kontextu. To, co se zpočátku zdá jako příběh o soutěži o princezninu ruku, se postupně překlápá do fantasy detektivky a domnělá hlavní dějová linka je zasunuta do pozadí. Právě tato ne až tak tradiční kombinace prvků udržuje napětí a nutí přetáčet stránky. Pátrání po minulosti soutěže a tajemných postavách za oponou se jeví o hodně atraktivnější než samotná samotná.

Románem prostupuje i lehký feminismus, což ale není na škodu a nepůsobí to vykalulovaně. Právě naopak, logicky to zapadá do příběhu. Je pak jen škoda, že Dostálová všechny své myšlenky nedokázala dostatečně rozvinout.

V tomto případě ale není namístě vinit přímo autorku. **Hvězda inkoustu** – tak jako mnoho jiných literárních soutěží – má stanovený maximální počet znaků, který přihlášené texty můžou mít. A i vítězka šestého ročníku se do něho musela vejít. To způsobilo, že věci, které by si normálně žádaly rozepsat na několika stránkách, jsou zhuštěny do pár odstavců. Trpí tím především představování fikčního světa. Je

v pořádku, pokud se čtenář dozvídá jeho zákonitosti v průběhu děje, v *Souboji princů* je to ale podáno chaoticky a natolik útržkovitě, že ani po dočtení nejsou některé detaily dotaženy. Chybí především lepší a kompaktnější vysvětlení politického uspořádání – z těch několika zmínek není jasné, jak přesně císařství funguje. Zkratovitost ubližuje i hlavním postavám. Několikrát se objeví poznámka, že rodina Leandrose a Leanis si s sebou nese malé temné tajemství, víc se však už čtenář nedozví. To pak oslabuje motivace hrdinů a zbytečně je zplošťuje.

Ploché jsou prakticky všechny postavy, ale opět – nerada bych to připisovala jenom autorčině nevyspanosti. Místy se objevuje snaha o psychologizaci, která se ale na tak malé ploše nestihá zarýt dostatečně hluboko. Vedlejší aktéři jsou načrtnuti dobře, většina z nich je zajímavá, ale o svoje místo na slunci bojují na příliš stísněném prostoru.

Samotný závěr se pak potýká s přesně opačným neduhem – je překombinovaný. Zde jsou vidět Kristýniny literární rezervy, protože očividně ještě neumí pracovat s tempem příběhu.

To způsobuje, že rozuzlení zápletky přichází v nedůvěryhodných kulisách, akční scény jsou odbyty a trochu úsměvně a zdoluhavě vysvětlování pointy zase trochu nudí.

Souboj princů jako fantasy román z triviálního světa je příjemná young adult jednohubka, která by ale v širším rozsahu mohla být i něčím víc. Je znát potenciál k vytvoření zajímavé série – a vzhledem k absolutnímu závěru s pokračováním počítá i Dostálová. Je tedy možné, že všechny vytýkané věci v dalších dílech odstraní a svůj svět nám postupně víc představí. Já bych se do něj vrátila ráda.

***Kristina Slabáková**

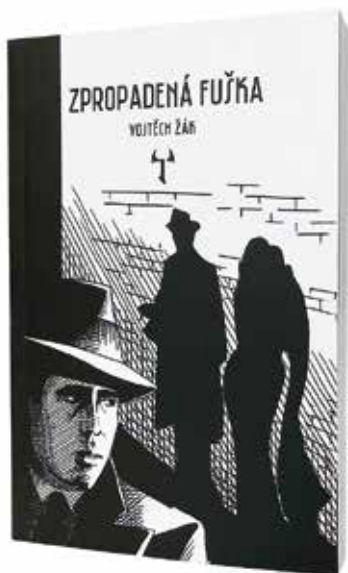
Souboj princů
Kristýna Dostálová
Fragment, 2023

Hodnocení: 75 %

Singl *Souboj princů* na Spotify skupiny Tempus:
<https://www.tempus.cz/hudba/>

Noir detektivka na vlastní kůži

Gamebooky – knihy, jež nejen čtete, ale také v nich rozhodujete o směřování děje a jejich součástí bývají různé herní mechaniky – u nás v poslední době zažívají renesanci díky nakladatelství Mytago. To vydává nejen proslulá zahraniční díla od známých autorů, ale dává šanci i českým tvůrcům. Jedním z nich je Vojtěch Žák, jehož *Zpropadenou fušku* si můžete přečíst/zahrát/prožít.

použít. Na druhou stranu vám systém boje nabízí nevšední volnost a možnost přizpůsobit souboje svým schopnostem.

Černobílá podoba svazku koresponduje s atmosférou díla, stejně jako ilustrace **Eliny Primaky**. Ty nejsou ani líbivé, ani nevynikají detaily, avšak ostudu textu nedělají.

Co naopak knihu sráží dolů, jsou korektury. Je škoda, že text *Zpropadené fušky* někdo před vydáním ještě jednou nepročetl. Nemusíte být literární hnidopich, abyste si všimli rušivých překlepů či chyb ve skloňování. Naštěstí jich není tolik, aby to čtenářský/herní zážitek pokazilo. Jakkoli není *Zpropadená fuška* žádnou bichlí a pohodlně ji strčíte do větší kapsy, nabízí spoustu variability a možností řešení. Po prvním hraní, jež dle mého odhadu zabere dvě až tři hodiny, rozhodně neprojdete veškerý její obsah. Za své mluví fakt, že kniha nabízí devatenáct různých epilogů, k nimž se můžete dobrat velmi rozličnými cestami.

Vojtěch Žák napsal solidní český gamebook, jenž se sice nezapiše do dějin žánru, avšak nabízí mnohá pozitiva. Namísto obvyklé fantasy vás čeká bahno pod filmovým pozlátkem Los Angeles. Inovativní je i způsob boje, jenž umožňuje užít různé techniky s ohledem na situaci a vlastní i soupeřovy schopnosti. Ačkoli můžete příběhem projít celkem rychle, nabízí *Zpropadená fuška* dost podnětů k tomu, abyste ji rozehráli hned několikrát. Máte-li gamebooky rádi, dejte knize a jejímu autorovi šanci. Zjistíte, že tato fuška je mnohem příjemnější, než se na první pohled tváří.

***Radovan Kolbaba**

Zpropadená fuška
Vojtěch Žák
Mytago, 2023

Hodnocení: 70 %

Jste Raymond Hammett, bývalý policista a soukromé očko. Jednoho dne vás navštíví hollywoodská kráska a žádá vás o (placenou) pomoc. Její trable spojené s neodbytným obdivovatelem přerostly únosnou mez a na vás je zjistit stalkerovu identitu a jak moc má v celé záležitosti prsty slizký a mocný producent Harvey W.

Jak jste patrně pochopili, originalitou vás *Zpropadená fuška* rozhodně neohromí. Vyprávění je schematické až hanba a řve na vás (neo)noir tak hlasitě, že to poznáte, i kdybyste nikdy nečetli nic od **Raymonda Chandlera** či nezavadili o Philipa Marlowa. Hrdina se párkrát zachová dosti nekonzistentně a možná v duchu ostrých hochů první poloviny 20. století je i tak trochu mizogyn. Děj ovšem není hloupý, a pokud nebudete přespříliš nároční, knihu si užijete.

Spíše než o vyprávění příběhu jde ve *Zpropadené fušce* o jeho prožívání. K tomu vám slouží několik herních mechanik, jež jsou, až na boj, velmi srozumitelné. Hammettovy vlastnosti a schopnosti závisí na vás hráčích, stejně jako

rozhodnutí, jež dělá. Hned po prologu rozdělíte bodíky do několika atributů, z nichž jsou některé užitečnější než jiné, to však není vše. Postupně získáváte vztah k nejvýznamnějším postavám příběhu, což se odráží i na bonusech či postizích při jednání s nimi. Dále vlastněte užitečné vybavení, a protože máte několikrát možnost navštívit obchod, můžete je i rozšiřovat či doplňovat. Jakožto detektiv samozřejmě sbíráte stopy, které pomáhají ozřejmit tajemství ukryté za obdivnými a výhrůžnými dopisy, a zároveň se vám rozrůstá či tenčí zásoba peněz a bodů štěstí. Vzhledem k tomu, že váš úspěch často záleží na hodu šestistěnnou kostkou, kterou ke knize potřebujete, slouží body štěstí jako pojistka i tak trochu „povolený cheating“ v nelehkých situacích.

Přestože jste ve *Zpropadené fušce* vyšetřovatelem, a nikoli udatným rekem procházejícím podzemní kobky plné stvůr, nejednou budete moct, či přímo muset bojovat. Pravidla pro boj jsou o trochu složitější a možná vám chvíli zabere, než se zorientujete v tom, jaký výpočet, z jakých atributů a u které bojové techniky máte

Radka Třeštíková citlivě vypráví o hledání odvahy

Kde jsi, když nejsi je beletristickým románem jedné z nejznámějších českých spisovatelek Radky Třeštíkové. Vyšel na začátku června jako její již osmé dílo a brzy se stal nejprodávanější knihou daného měsíce. Rozporuplný příběh, který dokáže být svým námětem čtenářům velmi blízký, balancuje na tenké hranici mezi touhou po nezávislosti a současnou neschopností se skutečně osamostatnit.

Kde jsi, když nejsi je příběhem o pomalu se rozpadajícím vztahu mezi dvěma lidmi, jehož ústřední postavou je sedmatřicetiletá Dagmar, která se z něj marně snaží najít cestu ven. Přes veškerou nespokojenost, únavu a příliš majetnické, mnohdy až bolestivé chování jejího partnera, které lze čím dál tím obtížněji omlouvat či přehlížet, však dosud nedokázala odejít. To se ovšem změní po seznámení se s jiným mužem, který je svým chováním a způsobem života v naprostém kontrastu s jejím manželem, který své špatné stránky a tajemství úspěšně skrývá před manželčinou rodinou, svými přáteli i vlastními dětmi. Dagmar se tak po letech ocitá v momentě, kdy již není schopna vše nadále snášet, ale zároveň zjišťuje, že netuší, kdo sama je a kým by bez svého muže byla. Žije v domě, za který platí pouze on, a ona sama ani žádné peníze nevydělává. Nakonec se však přece jen rozhodne svého partnera opustit. Její neustávající boj s vlastní nejistotou, nerozhodností a neschopností se z nefungujícího vztahu vymanit ji však o nově získanou svobodu možná připraví.

Vypravěčem celého příběhu je Dagmar, která chvílemi promlouvá přímo ke čtenáři. Před své odpovědi v dialogích doplňuje ty, které by raději řekla místo nich, a v průběhu celého příběhu odhaluje své opravdové, ničím nefiltrované myšlenky, obavy a úvahy, což působí velice autenticky a Dagmar tím čtenářům umožňuje lépe se vcítit do její životní situace. Současně toto odkrytí myšlenek zvýrazňuje její často až přílišnou naivitu, ústupnost, neschopnost dělat si věci po svém anebo říct svůj názor a poté se jej pokusit prosadit. Čtenář tak pouze tuší, jaká by Dagmar mohla či chtěla být, ale zároveň si uvědomuje, že se ve skutečnosti chová naprosto odlišně. Její touha po změně je tak

v silném rozporu s tím, jak poslední roky spíše jen setrvává v jakémsi neutrálním stavu snášenlivého neštěstí.

Knihy je rozdělena do třinácti kapitol, které nejdu chronologicky za sebou. Jsou řazeny přirozeně tak, jak Dagmar vypráví svůj příběh a vzpomíná si na jednotlivé okamžiky, které do něj chce zahrnout. Toto rozvržení kapitol přesto není pro čtenáře matoucí, jelikož je vyprávěčka velice dobře dává do souvislostí a odkazuje na události z minulosti či budoucnosti, které se v dané kapitole třeba ještě ani nestaly, ale pro celkovou přehlednost jsou klíčové. Předposlední kapitola je napsána z pohledu jejího manžela, jemuž tak Dagmar shovívavě dává v knize také prostor. Do jeho vyprávění současně skáče i jejich malá dcera, která by chtěla promluvit a hájit svou maminku, což vyznívá oddaně a roztomile.

Román *Kde jsi, když nejsi* je napsán promyšleně a zajímavě. Příběh představuje citlivé vykreslení vyčerpávajícího a dusivého vztahu, je-

hož ukončení je komplikované a vyžaduje silné odhodlání a odvalu, které se však protagonistce dlouhou dobu nedostává. Ta se naopak většinu času utápí ve své nejistotě, obavách a neschopnosti, kterým se ale nakonec přece jen postaví tváří v tvář. Přestože námět není sám o sobě nijak inovativní a mohlo by se zdát, že byl již vyčerpán, **Radka Třeštíková** jej dokázala představit poutavým a neotřelým způsobem.

***Lucie Kratochvílová**

Kde jsi, když nejsi
Radka Třeštíková
Motto, 2023

Hodnocení: 75 %

Soucit s tím, kdo padá
(1954) Maria Costy

Slzy na tvářích nešťastných milenců a truchlících rodičů

Emotivní příběhy italského melodramatu

Melodramata mají v italské kinematografii rozmanité žánrové podoby. K nejčastějším a divácky nejoblíbenějším patřily dojemné a sentimentální příběhy. Jejich vyprávění se postupně přesunulo od nešťastných mileneckých dvojic k nevyléčitelně nemocným hrdinům.

Osudové vztahy v měšťanské společnosti

Melodramatičnost není v populárních žánrech italské kinematografie úzce spojena pouze s melodramatem, ale proniká i do mnoha jiných žánrových poloh a jejich kombinací. Najdeme ji v různých mírách jak v komediích, dobrodružných filmech a westernech, tak i v detektivkách, thrillerech nebo hororech. Důraz na lidské emoce byl pro italské filmové

tvůrce a producenty vždy klíčovým způsobem, jak oslovit napínavým vyprávěním co nejširší publikum.

Ačkoli se melodramata v Itálii natáčela již od počátků kinematografie, jejich první velká divácká popularita nastala v období 40. a 50. let 20. století. Tento žánr byl zastoupený ve tvorbě mnoha filmařů a scenáristů. Například režisér **Raffaello Matarazzo** natočil sérii snímků jako *Pouta* (1949), *Trápení* (1950), *Děti nikoho* (1951)

Poslední jarní sníh (1973)
Raimonda Del Balza

Pouta (1949)
Raffaella Matarazza

nebo *Kdo je bez hříchu...* (1952), v nichž vytvořili pevnou hereckou dvojici a role trpících milenců **Amedeo Nazzari** a **Yvonne Sanson**.

Tento populární žánr, v Itálii označovaný jako *melodramma strappalacrime* (sentimentální melodrama nebo dojemné melodrama), se často odehrává v zámožném měšťanském prostředí a rozehrává výpravnou kostýmní podívanou. Protagonisty jsou často nešťastní milenci, kteří procházejí rozmanitými překážkami a společenskými předsudky. Hrdinové se ve vztazích většinou potýkají s odlišným sociálním původem nebo nepřejícností svého okolí.

Vedle dalšího režiséra **Maria Costy**, který natočil žánrově rozmanitá melodramata *Zpěvné město* (1952), *Odpusť mi!* (1953), *Vždy jsem tě miloval!* (1953) nebo *Soucít s tím, kdo padá* (1954), se na sentimentální příběhy zasazené i do písničkového nebo operního vyprávění zaměřovali rovněž mnozí jiní tvůrci. Tyto snímky nalezneme v různých variacích i ve tvorbě režisérů jako **Carmine Gallone**, **Mario Bonnard**, **Guido Brignone** nebo **Luigi Capuano**.

V těsně poválečném období i následujících letech patřila melodramata v Itálii k těm populárním žánrům, které měly odvést pozornost publika od všedních sociálních a politických problémů země. Na druhé straně byla i odrazem silné operní a lyrické tradice v italské kultuře, která souběžně silně pronikala i do filmu. Mnohé snímky reprezentovaly tradiční obraz rodiny a katolické morálky, které přímo zasahují do vztahů milenců nebo jsou ztělesněním zaujatosti.

Moderní rodinné a partnerské tragédie

Přestože se melodramata pojímaná jako dojemné příběhy natáčela nepřetržitě, jejich velká divácká obliba a tím i produkce byly úzce spo-

jeny zejména s konkrétními obdobími. Dalším desetiletím, v němž se producenti, scenáristé a režiséři pravidelně vraceli k emotivním námětům, byla 70. léta. Mezinárodně úspěšné snímky vznikající v této dekádě bývají v Itálii často nazývány *lacrima film* (slzavý nebo uplakaný film).

Setkání (1971)
Piera Schivazappy

Opakujícím se motivem jsou tentokrát nevyčleřitelně nemocné děti nebo mladí lidé, jejichž příběhy mají zpravidla tragické vyznění a cílí na vnímání publika jak umírajícími hrdiny, tak i trpícími rodiči či přáteli. Melodramata jako *Poslední jarní sníh* (1973) a *Bílí srpnoví koně* (1974) **Raimonda Del Balza**, *Prodáváč balónků* (1974) **Maria Gariazza** nebo *Strom s červenými listy*

Zasvěcen jedné hvězdě
(1976) Luigiho Cozziho

(1974) **Armanda Nannuzziho** se těšily velké popularitě v Japonsku.

Zatímco tyto snímky věnují pozornost dětskému hrdinovi, kde byl pokaždé představitelem malého chlapce dětský herec **Renato Cestiè**, jiné filmy se zaměřovaly na postavy mladých lidí. Vedle melodramatu *Zasvěcen jedné hvězdě* (1976) **Luigiho Cozziho** natočeného v koprodukcí s Japonskem k nim patří například tituly *Benátský anonym* (1970) **Enrica Maria Salerna**, *Setkání* (1971) **Piera Schivazappy** nebo *Pro lásku* (1976) **Mina Giardy**.

Tyto i mnohé jiné filmy zvýrazňují dojemnost jednotlivých scén především emotivním hereckým ztvárněním jednotlivých postav, melancholickými podzimními náladami a lyrickou hudební složkou s častými sólovými ženskými vokály. Právě dramaticky naléhavé a instrumentálně různorodé motivy, které skládali **Ennio Morricone**, **Stelvio Cipriani** nebo **Franco Micalizzi**, zajišťovaly snímkům velký divácký ohlas nejen v Itálii, ale také v mezinárodní distribuci.

Zatímco starší snímky v různé míře rozvíjejí moralistický přístup, poukazují na křesťanské hodnoty nebo zdůrazňují rodinné zásady v obrazu konzervativních postav, novější melodramata spíše akcentují citové utrpení hrdinů hledajících soucit a porozumění. Společensky otevřenější emotivní příběhy ze 70. let sice sledují podobnou linii sentimentu, ale zároveň humanisticky nahlíží na příběhy trpících či umírajících protagonistů z pozice osobní lidské tragédie.

*Jan Švábenický

Barbie a její růžová odyssey

Roztomilý dinosaurus Barney, autíčka Hot Wheels, dokonce i magická koule Magic 8 Ball. Všechny tyto produkty hračkářské firmy Mattel se mají dříve nebo později dočkat svého filmového zpracování. Zní to bizarně. Jedná se o reakci na obří úspěch filmové Barbie. A ta divákům příznačně sugeruje pocit, že všechno je možné.

O zfilmování „příběhu“ ikonické americké panenky se uvažovalo dlouho, aniž by to příliš vzrušovalo kohokoli mimo okruh jejích nekritických příznivců. Situace se změnila ve chvíli, když se projektu chopila scenáristická (a partnerská) dvojice **Greta Gerwig** a **Noah Baumbach**, přičemž první jmenovaná jej za-

štítla i coby režisérka. Pověst uznávaných tvůrců především nezávislého filmu přitáhla k Barbie pozornost, která se překlopila v mánii.

O *Barbie* se hovoří jako o spasi-
telce kin, jejichž provozovatelé si díky ní mnou ruce jako už dlouho ne. Obrovský zájem publika vedoucí k překonání řady rekordů pramení z geniální marketingové kampaně, již se z filmu podařilo udělat událost prakticky pro všechny. Na své si přijdou jak milovníci světově nejznámější panenky, tak stoupenci feministického zděšení z jejích křivek. Jak ženy znechucené patriarchátem, tak muži rozezlíení věčným přehlížením Kena. Jak fanoušci muzikálové tradice klasického

Hollywoodu, tak trendoví diváci, kterým unikne i trochu prvoplánová citace *2001: Vesmírná odyssey*.

Gretě Gerwig – a Mattelu, samozřejmě – se povedlo přijít s dokonalým audiovizuálním produktem, aniž by musela rezignovat na tvůrčí vklad. Zároveň lze jen stěží popřít, že jako film *Barbie* představuje spíše sytě růžové pozlátko než radikální dílo, v jaké někteří z nás doufali.

***Ivo Michalík**

Barbie

Greta Gerwig

Premiéra 20. července 2023

www.vertical-ent.cz

Hodnocení Kult: 70 %	*****
IMDB: 74%	*****
ČSFD: 71%	*****

Oppenheimera pochopí i davy

Zatímco u růžové části letního fenoménu *Barbenheimer* byl úspěch de facto zaručen předem, kolem *Oppenheimera* se v tomto smyslu vznášely otazníky. Trvá tři hodiny a většina postav v něm operuje termíny, kterým málokdo skutečně rozumí. Velmi brzy se však ukázalo, že pochybnosti nebyly namístě. Christopher Nolan to znovu dokázal.

U předchozího Nolanova snímku, akčního sci-fi *Tenet*, se snad poprvé v jeho kariéře hlasitěji hovořilo o kasovním neúspěchu. Svou daň si vybralo jeho odvážné nasazení do kin v době pandemie, ale nešlo jen o to. Jeden z nejobdivovanějších filmařů současného Hollywoodu to v očích řady fanoušků přehnal s nároky, jež kladl na divákovu pozornost. Minimálně při prvním zhlédnutí je *Tenet* oríškem, kde nolanovské hrátky s časoprostorem narazily na svůj prozatímní strop.

Oppenheimer je co do narativní výstavby výrazně vstřícnější. Odehrává se sice v několika časových rovinách, ale zorientovat se v nich by málokomu mělo dělat potíže. Filmový životopis **Robertu Oppenheimera** opisuje jeho osud, okolnosti vzniku Projektu Manhattan a to, co následovalo, téměř konzervativně.

Děje se tak především formou dialogů mužů, jejichž IQ je vysoko nad průměrem, ale to neznamená, že by se v nich trpělivý divák ztrácel. Vlastně je trochu škoda, že nebyl Nolan chvílemi odvážnější. Nepočítáme-li rozhodnutí oprostít se od jakýchkoli CGI efektů, do výlučnosti *Memento* nebo *Počátku* má *Oppenheimer* daleko.

Zároveň obsahuje několik scén – nejen těch doslova výbušných –, jež patří k tomu nejlepšímu, co doposud natočil. Opět za to vděčí nejen schopnostem svým, ale i svých spolupracovníků (kameraman **Hoyte van Hoytema**). Po zvukové stránce je pak *Oppenheimer* zážitkem sám o sobě i mimo vyzdvihovaný IMAX.

***Ivo Michalík**

Oppenheimer

Christopher Nolan

Premiéra 20. července 2023

www.cinemart.cz

Hodnocení Kult: 80 %	*****
IMDB: 86%	*****
ČSFD: 87%	*****

Exkluzivní tři reprízy inscenace Deus Ex Machina v Červeném kostele

Divadlo KULT uvede v Brně 28., 29. a 30. září 2023 exkluzivně tři reprízy autorského projektu Deus Ex Machina podpořeného grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska. Hlavním tématem je propojení umělé inteligence, člověka a kostelů.

Divadlo KULT: Deus Ex Machina

kostel J. A. Komenského, Brno

28., 29., 30. září od 19:00

www.kultportfolio.cz

**DIVADLO
BOLKA
POLÍVKY**

Martin McDonagh

Katí

režie: Ondřej Sokol
hrají: Petr Halberstadt, Jaromír Dulava, Jakub Uličník,
Radim Fiala, Luděk Horáček, Jaromír Barin Tichý,
Eva Novotná, Norbert Komínek, Václav Šanda,
Nicole Halberstadt, Bolek Polívka

DIVADLO BOLKA POLÍVKY, www.divadlobolkapolivky.cz

Městské divadlo Brno

William Shakespeare

HAMLET

aneb HÁDALA SE DUŠE S TĚLEM

režie a úprava Stanislav Moša překlad Jiří Josek

hudba Mirko Vuksanović scéna Christoph Weyers kostýmy Andrea Kučerová, Adéla Kučerová

B | R | N | O

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO
FINANČNĚ PODPORUJE
MĚSTSKÉ DIVADLO BRNO,
PŘÍSPĚVKOVOU ORGANIZACI

Vstupenky lze zakoupit on-line a v pokladně MdB, Lidická 16, tel.: 533 316 360, www.mdb.cz

Velmi ráda bych osobní úspěch vyměnila za ten týmový

Již desátým rokem je Natálie Stoupalová, rodačka z Javorníku v Jeseníkách, oporou Žabin Brno, nejúspěšnějšího ženského basketbalového klubu v České republice, kde působí na postu pivotky. Kromě toho, si navíc obléká i český reprezentační dres nejvyšší kategorie.

Co vás přivedlo k basketbalu?

Předpokládám, že jen výška v tom nebyla.

To asi úplně ne. Řekla bych, že spíš moji rodiče. Oni jsou totiž oba velmi sportovně založení a ke sportu tedy cíleně vedli i mě. Táta byl navíc fotbalovým trenérem, takže jsem si s klukama vyzkoušela na chvíli i fotbal.

K basketu jsem se dostala už na škole v SK Panter Javorník. A jak jsem postupně rostla a zlepšovala se, přišla mi nabídka na hostování v Ostravě. Pak už mi začaly chodit i další nabídky, a když jsem se musela rozhodnout, kam ze základky dál, padla volba na Brno.

Z domova jste tedy odešla celkem brzy. Jak to přijali rodiče? A dá se skloubit studium a v podstatě vrcholový sport?

Rodiče byli celkem v pohodě. Naopak se mi snažili být velkou oporou. Táta mě například

už od mala vozil na všechny tréninky. Pravda, mamka byla v tomto ohledu trochu smutná, že si mě doma moc neužije, ale zase byla ráda, že se mi tak daří.

A ke studiu: z vlastní zkušenosti vím, že pokud ve vás škola vidí opravdu talent, tak vám vyjde vstříc. Já jsem například už v patnácti letech dostala šanci nastoupit za reprezentaci. Samozřejmě, škola musí vidět snahu. Měla jsem tedy individuální studijní plán, ale i tak jsem zmeškané učivo, když jsem měla třeba od středy do pátku absenci, musela dohánět.

Stále studujete?

Ne, mé studium skončilo maturitou na pedagogickém lyceu. Pak jsem sice šla na sportovní vysokou, ale to už mi nevyhovovalo. Nelíbilo se mi, že jsem měla svoje zápasy, své tréninky a do toho ještě dalších „million“ sportů. Z takové si-

tuace jsem byla už unavená a neměla potřebné soustředění na basket, který je pro mě prioritní. Proto jsem si řekla, že si dám od školy rok pauzu. Jenže, jak člověk vypadne z režimu učení, zpohodlní, a tak už jsem se ke studiu nevrátila. Možná, že kdybych dělala jinou školu, bez zaměření na sport...

V Brně tedy žijete už deset let. Jak se vám zde líbí?

Jsem tady deset let, tak asi dost (smích). Ne, nedávno jsem nad tím dokonce sama přemýšlela, že jsem v Brně vlastně už skoro stejnou dobu, jakou jsem strávila v Javorníku. Za mě je Brno ideální místo pro život. Olomouc je moc malá, Praha zase moc velká.

Navíc je tady hodně možností vyžití především pro studenty a mladé lidi obecně. Zdá se mi, že Brno za poslední roky v tomto směru hodně

vyrostlo a roste dál. Dokonce se začínám trošku obávat, že až odejdu do zahraničí, bude se mi po Brně nejspíš i stýskat. Aspoň ze začátku (smích). Já jsem totiž typ, který si hůř zvyká na nové prostředí.

Máte v Brně i nějaké oblíbené místo? Nebo místa?

Vzhledem k tomu, že jsem velká milovnice kávy, mám moc ráda brněnské kavárny. Navíc, jakmile zjistím, že někde otevírají novou, zajdu se tam hned podívat. Také mám moc ráda Brněnskou přehradu, kde se mi velmi dobře relaxuje. Ale co mi v Brně opravdu chybí, jsou hory. Jak jsem z Jesenicka, tak mi na vycházky za město brněnské kopce prostě nestačí. Asi nejbližší větší kopec je Pálava, kam proto také často prchám.

Tedy trošku vážněji – působíte především na pozici pivotky. Můžete ji poněkud přiblížit? Proč je pro vás právě tahle pozice ta nejvhodnější?

Tady hraje hlavní roli moje výška. Pivot bývá nejvyšší hráč na hřišti, a protože jsem od malička byla na hřišti nejvyšší, tak mě vždycky stavěli právě pod koš. Naproti tomu rozehrávači nebo křídla bývají zase menší a mrštnější. Je například zažitým omylem, že basket mohou hrát pouze vysocí lidé. Ano, je to bonus, ale ne jediný předpoklad.

Měla jsem dokonce spoluhráčku, která měří „pouze“ metr šedesát, a lidé se divili, jak to, že tak malá holka může hrát basket. Jenže ona působí na pozici, kde využívá právě svou rychlost, kterou naopak vyšší hráčky nemají. Pivotky jsou většinou mohutnější. Mým hlavním úkolem je tedy pohybovat se v tzv. bedně, tedy prosto-

ru pod košem, kde můžu střílet na koš nebo v obraně dávat bloky.

Ohlédnete-li se za svojí uplynulou sezónou, jak ji hodnotíte?

Za sebe bych ji mohla zhodnotit velmi kladně. Bohužel, je tu neúspěch z letošního EuroBasketu (mistrovství Evropy v basketbalu; pozn. red.), který byl dílem zapříčiněn i špatným losem, kdy jsme hned na začátku měly proti sobě hodně silné týmy. Na druhou stranu zápasy, v nichž se vám nedaří, vám dávají víc, protože vás nutí se zlepšovat. Jinak to, že jsem mohla reprezentovat Českou republiku, byla taková třešnička na dortu, kdy se člověk sám diví, co v něm je. Ale když jsem potom dostala tolik kladných reakcí na svou účast, napadlo mě, že mi ten basket asi fakt jde (smích).

Vzdor konečnému týmovému neúspěchu jste byla v rámci EuroBasketu za českou reprezentaci vybrána jako klíčová hráčka...

(po chvíli přemýšlení) Musím říct, že tohle pro mě byla ta největší odměna a zároveň obrovské překvapení. Po návratu domů jsem totiž byla hodně špatná z toho, že jsme jako tým neuspěli, a dlouho jsem si ani neuvědomovala, že já osobně jsem zaznamenala takový úspěch. Proto bych také daleko radši ten osobní úspěch vyměnila za týmový.

Reprezentace je pro sportovce nejvíc. Vy jste jí dosáhla – co dál?

To je hodně těžká otázka (smích). Ne, vážně – pravdou je, že mi po EuroBasketu 2023

přišlo hodně nabídek, jenže já mám ještě roční smlouvu se Žabinami. Už loni jsem uvažovala, zda mi ten rok v Žabinách ještě k něčemu bude, aby se nakonec oproti předpokladům ukázalo, že byl. Navíc, vyvazovat se předčasně ze smlouvy není úplně jednoduché, takže otázku „co dál“ teď nechávám otevřenou. Ale můj cíl je samozřejmě EuroCup.

KULT* je lifestyleový magazín, který píše o kulturním dění. Prozradíte jeho čtenářům své preference v této oblasti?

Jistě. Mám moc ráda divadlo, i když hodně záleží na tom, co hrají a taky, kdy je čas. Jinak nejsem vybíravý divák, a stejně tak, jako zajdu do Mahenky, se mi líbí i Na provázku.

Také hudba mě provází téměř pořád, s tím, že poslouchám od každého něco. Když mám náladu, poslouchám něco staršího – klasiku, a když jedu třeba na zápas, tak si zase pustím něco modernějšího. Například elektro nebo rock. Také ráda jezdím třeba do Ostravy na Festival barev nebo na Hady CZ, ale to mi ne vždy vyjde. Děkuji za rozhovor

**Robert Žďárský*

Natálie Stoupalová (* 1998) se narodila v Javorníku. V roce 2009 začala hrát basketbal za SK Panter Javorník a nyní již desátým rokem úspěšně působí v BK Žabiny Brno. V letech 2014 a 2015 nastoupila v národním týmu v kategorii U16 až U18. Letos dostala opět příležitost reprezentovat Českou republiku i v nejvyšší kategorii, v rámci EuroBasketu. Zde však „Lvice“ skončily až na sedmém místě bez kvalifikace na Letní olympijské hry 2024.

Na Mílích se nedá plánovat

1000 Miles Adventure je extrémní nonstop závod napříč Česko-Slovenskem pro bikery, běžce, chodce nebo koloběžkáře. Zkrátka pro všechny, kteří se rádi pohybují vlastní silou bez podpory a pomoci blízkých i cizích lidí. Letošního ročníku jsem se osobně zúčastnil.

Zažil jsem vše, co během tohoto závodu zažít lze: únavu, hlad, pot, bolest, slzy, vnitřní rozpolcenost... Čtěte dál, pokud vás zajímají pocity účastníka a chcete se dočíst o dojmech a poznatcích, které nikde jinde nenajdete.

Je tolik témat a oblastí, o kterých bych mohl psát. Vydalo by to na několik stránek, možná na celou knihu. Mám ale omezený prostor, a tak bude moje výpověď stručná.

Za všechno může Richard

Kdybych se letos neseznámil s **Richardem Štěpánkem**, který se závodu poprvé zúčastnil už v roce 2013, nevěděl bych, že nějaké „Mile“ vůbec existují. Jeho životní příběh mě ovšem oslovil natolik, že jsem se o závod začal zajímat. Napsal jsem jeho zakladateli **Honzovi Kopkovi**, jestli bych se letošního ročníku mohl ještě zúčastnit (bylo již po registraci), že bych rád o závodě napsal reportáž. Povedlo se a já 2. července stanul na startu jižní trasy 1000 Miles v Hranicích u Aše s vizí dojet do cíle ve slovenské Nové Sedlici. Absolutně jsem přitom netušil, co mě čeká.

200 km a nové kolo

V roce 2021 mi ukradli horské kolo. Nové kolo **Corratec X-vert** jsem si převzal cca tři týdny před startem závodu a stihl jsem na něm naježdit přibližně dvě stě kilometrů. Moc připraven na 1000 Miles jsem tedy nebyl, ale spoléhal jsem na svalovou paměť a na to, že moje nohy závod zvládnou. Bláznovství. Zároveň jsem neměl čas nastudovat podrobně celou trasu závodu. Nakonec jsem však svou nepřipravenost vnímal jako výhodu. Alespoň v mém případě totiž platilo rčení: „Čím méně, tím lépe!“ Na takto extrémní závod se ani připravit nedá. Zkuste vzít kolo a nasednout a sesednout z něj padesátkrát za sebou. Naložte na něj dvacet kilo zavazadel a zkuste je vytlačit po schodech dvanáctipatrového domu – několikrát za den.

Strasti na trase

Měl jsem nové kolo a byl jsem za to rád. Měnil jsem na něm pouze brzdové destičky, které se

opotřebovaly rychlostí světla. Na trase jsem musel do servisu pouze jednou, když mi větve ohnula patku přehazovačky. Nemínuly mě ani defekty na obou kolech. Přezouval jsem šestkrát v jeden den. Od té doby nesnáším akátové trnové větve.

Poté, co mi přední kolo ujelo na mostku z kulanin těsně před dojezdem do Vyššího Brodu, skončil jsem obličejem v potoce. K mé smůle byl částečně vybetonován. Narazil jsem si obě kolena a málem jsem si zlomil nos. Od toho mě zachránily štít na helmě a brýle. Stalo se mi to v podvečer pátého dne. V noci jsem toho moc nenaspal a stále přemýšlel, jestli mi pravé koleno na druhý den dovolí šlápnout do pedálů.

že nemělo na výběr. Šlapal jsem dál. Od toho karambolu jsem byl velmi obezřetný. A části trasy, které se mi zdály extrémně nebezpečné, jsem raději šel pěšky. Rozhodl jsem se neriskovat, protože jakýkoli další pád by mohl mé putování ukončit. Chtěl jsem především dokončit závod a už nikdy více nezažít takové utrpení.

Dobří lidé, přátelé a miláři

Na trase mě potkalo mnoho dalšího. Prodělal jsem malý úžeh, horkost, svalovou horečku, propocení, silné nachlazení i ztrátu hlasu. S tím vším jsem musel bojovat a neustále pokračovat v cestě. Přesvědčil jsem se, že když

Nejhlubší stopu v mém srdci ale zanechali „mílaři“, se kterými jsem se potkal a strávil s nimi na trase nějaký čas. Přátelství přitom vznikala rychlostí světla. Za všechny zmíním jen **Pavla**, se kterým jsem se potkal na kontrolním stanovišti CP1. Byl šťastný jako blecha, když jsem mu předával jeho dres, který cestou vytratil a já ho sebral. Tehdy jsem si uvědomil, že upřímné lidské přátelství je nadevše.

Uvědomil jsem si ale ještě minimálně dvě další věci. Tou první je nepopsatelnost a nepřenositelnost všech pocitů, zkušeností a poznání, které mě při závodě provázely. Kdo nezažil, nepochopí! Druhým poznáním je, že závod se nedá naplánovat. Můžete se o to pokusit, ale pokud vám do cesty vstoupí zranění, defekty nebo jiné závady, vše je rázem jinak a plány se bortí jako domeček z karet. Dokazuje to i můjch 19 dní 21 hodin a 46 minut, které jsem na trase závodu celkově strávil, byť původně byly plánovány dva týdny. Těch skoro šest dní stálo za to. Nelitoval jsem. Pochopil jsem, že 1000 Miles Adventure je paralelou k životu. Skoro nic o něm nevíte, ale nastoupíte do něj s chutí žít a prožít jej co nejlépe.

Po závodě mi Richard poslal gratulaci s dovětkem: „A příští rok severní trasu!“ Zasmál jsem se tomu. Uvidíme, zatím se ve mně všechno pere.

Další dojmy a pocity, které se na tyto stránky nevešly, si přijďte poslechnout na mou přednášku. Pozvánka bude zveřejněna na kult.cz.

***Radek Holík**

„Dílcí osobní vítězství, dosažení vlastního cíle, sebepřekonání, nabytí sebedůvěry, pocit pokory, úcta k soupeři i přírodě, sebepoznání, strach i euforie, radost i bolest, a hlavně velké dobrodružství!“ Jan Kopka

Dovolilo, i když velmi bolestivě. Různými technikami jsem se snažil bolesti zbavit. Pochvě jsem obě kolena mazal kostivalovou mastí. Vůle dojet do cíle byla silnější. Zaměstnával jsem hlavu jinými myšlenkami a po pár dnech jsem již koleno ani nevšímá. Zvyklo si, proto-

hlava zavelí, tělo se přizpůsobí. Alespoň u mě to platilo.

Všechny zmíněné neduhy ale nakonec vyšumí jako bublinky ze sklenice sektu. Zůstávají jen vzpomínky na všechny dobré lidi, kteří byli vždy ochotní pomoci, umožnili mi přespaní atd.

Osobní statistika

Celkem ujetých km	1 732
Denní průměr (km)	82,5
Celkový čas šlapání (h)	248,5
Průměrná rychlost (km)	7,6
Celkové stoupání (km)	500
Převýšení (km)	36
Záporné převýšení (km)	36
Průměrný srdeční tep (tepů/min.)	97,5

Hokejbal se hraje s hokejkou a plastovým míčkem

Školní taška letí do rohu. Převléct se do tepláků a jít co nejdříve ven za kamarády ze sídliště. Hrálo se na schovávanou, čtalo se do mičudy, hokejkou se plácalo do tenisáku... To byl běžný kolorit dětí 80. let 20. století tehdejšího socialistického Československa. A právě v této době se zrodil hokejbal.

Zažil jsem to na vlastní kůži. Tehdy ještě nebyly běžně dostupné počítače ani mobilní telefony, jak je tomu dnes. Pamatuji si, že na každém hřišti se něco hrálo. Bylo úplně jedno, kdo se účastnil. Šlo především o radost z jakékoli hry. Díky tomu a mistrovství světa v roce 1985, které se mimochodem konalo v Praze, jsem našel zálibu v ledním hokeji.

Co je hokejbal?

Hokejbal je sport lednímu hokeji příbuzný. V zahraničí je znám také jako street hockey, street ball hockey či hockeyball. Hlavní rozdíl mezi ho-

kejem a hokejbalem spočívá v tom, že hráči po hřišti nejezdí na bruslích, nýbrž běhají ve sportovní obuvi. V průběhu hry se na hřišti vyskytuje maximálně 6 hráčů z jednoho týmu (5 hráčů v poli + 1 brankář). Nehraje se s pukem, ale se speciálním plastovým míčkem oranžové barvy, který se hráči snaží dostat do soupeřovy branky za pomoci hokejek. Povrch hřiště je tvořen asfaltem, případně betonem nebo speciálním plastem. Hrací plocha je ohraničena mantinely z tvrdého plastu.

Pravidla hokejbalu jsou podobná těm hokejovým. Největším rozdílem je pravidlo tzv. plovou-

cí modré čáry. To znamená, že jakmile míček přejede přes útočnou modrou čáru a není pískáno postavení mimo hru, rozšíří se útočné pásmo až na červenou čáru. Jestliže se míček dostane za čáru červenou, útočné pásmo se zmenší a je opět ohraničováno modrou čarou. Další odlišností je zákaz bodyčku, který je trestán dvěma minutami.

Historie hokejbalu v Česku

Hokejbal se u nás sice hraje od osmdesátých let, ale největšího rozmachu dosáhl až v revolučním období. V roce 1990 byl v Praze zalo-

žen Českomoravský svaz hokejbalu (ČMSHb). O tři roky později byla ustanovena Mezinárodní hokejbalová federace – International Street and Ball Hockey Federation (ISBHF). A za další tři roky Češi vstoupili do Evropské hokejbalové asociace.

Ve stejném roce česká hokejbalová reprezentace vyhrála mistrovství Evropy. To samé zopakovala v roce 2000. Mistry světa jsme se stali v letech 1998 a 2009. Mnoha podobných úspěchů dosáhli i reprezentanti v kategoriích U16, U18 i U20. V roce 2005 počet registrovaných hráčů překročil 30 000.

Oficiálními soutěži v ČR jsou Extraliga mužů a Extraliga juniorů, dále 1. liga a 2. liga, která se dělí na 6 soutěží (Morava Sever a Jih; Čechy Jih, Západ, Východ a Střed).

Situace v Brně

Svůj rozmach zažil hokejbal i v Brně. Hrával se na hřišti v Srbské, ve Starém Brně, na Lesné a na dalších místech. V současné době se tréninky i utkání odehrávají na hřišti s plastovým povrchem v ZŠ Kamínky. Je to jediné hřiště tohoto typu v Brně. Osobně si myslím, že je to

málo. Mezi aktivní hokejbalové brněnské kluby patří dva týmy: **HBK Bulldogs Brno** a **Eagles Brno**. Buldoci hrají 1. i 2. ligu (Morava Jih), Eagles se účastní pouze druhé ligy. Na vize a plány do budoucna jsme se před začátkem nové sezóny zeptali vedoucího hokejbalového týmu Eagles Brno **Jiřího Šmardy**. „Hokejbal je univerzální sport. Abyste si jej zahráli, potřebujete pouze

hokejku, sportovní obuv, případně rukavice a helmu. Hokejbalu se věnujeme od roku 2015. Nyní máme hokejbalovou přípravku, mladší a starší žáky a tým mužů. Začít s hokejbalem se dá v každém věku. Přijďte si to vyzkoušet.“

Hokejbal je moc fajn sport. Zkuste si ho zahrát a uvidíte.

**Radek Holík*

KROUŽKY NÁS BAVÍ!

- 800 aktivit na 11 místech v Brně a okolí
- pro všechny generace
- začínáme 25. září!

luzanky.cz

Středisko volného času

POPADNI HOKEJKU A HRAJ HOKEJBAL!

ZŠ KAMÍNKY – NOVÝ LÍSKOVEC

PONDĚLÍ	17:15 – 18:30
ÚTERÝ, ČTVRTEK	16:30 – 18.00

TĚŠÍME SE NA KLUKY A HOLKY JIŽ OD 4 LET.

PRVNÍ PŮLROK ZDARMA, VČETNĚ ZAPŮJČENÍ HOKEJKY, RUKAVIC A HELMY.

ROMAN HORÁK – 733 723 724 | ROBERT PINKAS – 606 757 002 | PRIPRAVKA@EAGLESBRNO.CZ

WWW.EAGLESBRNO.CZ

TIP NA AKCI • TIP NA AKCI • TIP NA AKCI

VIDA! podzim plný novinek i tradiční festival kutilství

VIDA! jde na podzim vstříc novinkám a tradičním akcím. Od působivé výstavy odhalující fungování lidského mozku přes nové školní programy a dílny s pokusy až po oblíbený VIDA! After Dark a Bastifest. Širokou veřejnost, vědecké nadšence a každého, kdo má zájem o aktuální vědecká témata, zveme na **Rande s vědou**. Hned první Rande s vědou 26. září vás doslova chytne za srdce. „Prozkoumáte totiž, jak tento orgán, bez kterého nemůžeme žít, funguje. A to na vlastní kůži,“ dodal **Adam Blahák**, koordinátor akce.

VIDA! science centrum, Křížkovského 12, Brno
www.vida.cz

hrajá výstava
BARVOSVĚTEM
 odhalte tajemství barev
 ZÁBAVNÍ VĚDECKÝ PARK VIDA!
 už jen do 21. září 2023
www.vida.cz

Vánoce & zdravý životní styl Filmy a zábava

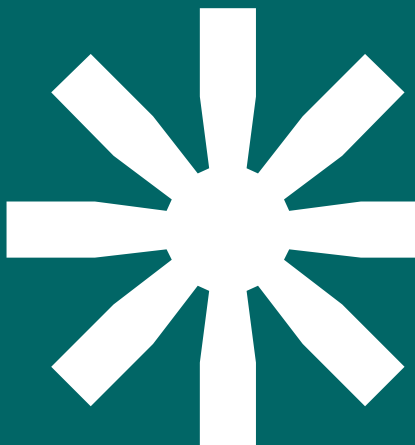
KULT* 04/2023

listopad 2023 – únor 2024

- * Tipy na vánoční dárky magazínu KULT*
- * Jak jíst, když chci být zdravý?
- * Začněte se otužovat?
- * Jaké deskové hry si zahrát o Vánocích?
- * Filmové tipy a recenze

Uzávěrka
 13. října 2023

Předplatte si (mě)

kulturně společenský magazín KULT*

Najdeš mě pravidelně ve své poštovní i e-mailové schránce

kult.cz/predplatne-magazinu-kult

**24.—29.
10. 2023**

**27. Mezinárodní
festival doku
mentárních filmů Ji.hlava**

